

WAASAN PÄIVÄLEHTI

Nro 31 Sunnuntai, 3 elokuuta, 2025

ISSN 2954-243X

Vaasa Future Festival

Butterfly-näyttely

Maailmanennätys Salterietissa

Liften aikataulut

Korsholm Music Festival

Onkilahden Paperi-silta

WAASAN PÄIVÄLEHTI

TÄÄLLÄ OLEMME:
vpress.ovh

**Vaasan Palo
tänään
173 vuotta sitten**

TÄNÄÄN

Mitä voimme oppia Vaasan palosta vuonna 1852?

ON SANOTTU että historia opettaa meitä toistumaan. Usein tämä ajatus liitetään Oscar Wildeen, kun taas yhdysvaltalainen filosofi George Santayana varoitti jo yli vuosisata sitten: *”Se, joka ei muista historiaansa, on tuomittu toistamaan sen.”*

Historian muistaminen ei ole vain menneen kunnioittamista – se on myös tapa ymmärtää nykyhetkeämme ja muovata tulevaisuuttamme. Tämä pätee erityisesti niihin vaikeisiin ja traagisiin tapahtumiin, jotka koettelevat yhteiskuntia. Analysoimalla, miksi katastrofit tapahtuvat, saamme paitsi ymmärrystä, myös paremmat eväät niiden välttämiseen tulevaisuudessa.

Kaupunki tuhasta – ja uusi alku

Vaasan palo vuonna 1852 oli yksi Suomen historian tuhoisimmista. Suurin osa kaupungista tuhoutui, ja tuhannet ihmiset jäivät kodittomiksi. Nykyään vastaavanlainen katastrofi tuntuu mahdottomalta modernien paloturvallisuusmääräysten ja paremman infrastruktuurin ansiosta. Mutta Vaasan tarina palon jälkeen sisältää opetuksia, jotka ovat yhä ajankohtaisia.

Katastrofista tuli muutoksen katalysaattori. Sen sijaan, että kaupunki olisi rakennettu täysin samantyyppiseksi, asukkaat tekivät rohkean päätöksen: siirtää Vaasa lähemmäksi merta. Tästä alkoi uusi aikakausi kaupungille satama- ja kauppapaikkana. Päätös osoitti kaukonäkyisyyttä ja sopeutumiskykyä, mikä ei pelastanut vain kaupunkia, vaan teki

siitä vahvemman.

Resilienssi ja usko tulevaisuuteen

Vaasan historia palon jälkeen on voimakas esimerkki ihmisen resilienssistä – kyvystä palautua ja luoda jotain uutta menetyksestä. Se muistuttaa meitä siitä, että katastrofit, kuinka tuhoisia tahansa, eivät välttämättä ole loppu. Ne voivat olla myös uuden alun lähtökohta.

Nykymaailmassa, jossa ilmastonmuutos, pandemiat ja talouskriisit koettelevat sopeutumiskykyämme, Vaasan tarina on ajankohtaisempi kuin koskaan. Se opettaa meille, että:

Valmistautuminen on ratkaisevan tärkeää – Nykyaikaiset yhteiskunnat täytyy varustaa katastrofivalmiudella ja infrastruktuurilla, joka vähentää suurten tragedioiden riskiä.

Kriisit voivat johtaa innovaatioon – Sen sijaan, että jäädään jumiin vanhoihin kaavoihin, vastoinikäimiset voivat olla uudistuksen moottori.

Yhteisöllisyys ja päättäväisyys ovat avain – Vaasan jälleenrakennus osoittaa, että yhteistyö ja yhteinen visio voivat voittaa jopa vaikeimmat haasteet.

Oppitunti tulevaisuutta varten

Vaasan tarina ei ole pelkästään tarina tuhosta – se on kunnianosoitus ihmisen kyvylle nousta uudestaan. Muistamalla tämän tapahtuman ja oppimalla siitä voimme rakentaa kestävästä ja sinnikästä yhteiskuntaa.

Santayanan sanat ovat yhtä totta tänään kuin sata vuotta sitten: Jos unohtamme historian, riskinä on, että toistamme sen virheet. Mutta jos opimme siitä, voimme muovata parempaa tulevaisuutta. Vaasan palo ei ole vain osa mennyttä – se on opas siihen, miten voimme kohdata tulevaisuuden haasteet.

Photo Supplement

Waasan Päivälehti
Photo Supplement
Wasa Dagblad Wasa Dally

3.8.1852

Vasa stads brand
Vaasan kaupungin palo
The Fire of Vaasa

Photo Supplement - bpress.obh

UUTISET

KORSHOLM MUSIC FESTIVAL

Viktor Nygård jatkaa vuoden toiminnanjohtajana – ja tekee paljon muutakin!

Vuosi on ollut Viktor Olaus Nygårdille intensiivinen, innostava ja menestyksenkäs – ja nyt on selvää, että hän jatkaa vielä vuoden Korsholman Musiikkijuhlien toiminnanjohtajana. Hyvä uutinen kaikille, jotka arvostavat sekä innovatiivista ajattelua että laadukasta musiikkia kauniissa saaristoympäristössä.

Vuonna 1986 Härnösandissa syntynyt Viktor Nygård on opiskellut Tukholman kuninkaallisessa musiikkikorkeakoulussa ja Leipzigin musiikkiakatemiassa. Tällä taustalla hän yhdistää taiteellisen laadun organisointikykyyn – ja pienten lasten vanhempana myös paljon inhimillistä ymmärrystä.

Viimeisen vuoden ajan hän on toiminut perhevapaalla olevan Milla Virran sijaisena ja tämän vuoden aikana hän on jättänyt jälkensä festivaalille useilla onnistuneilla innovaatioilla. Yksi niistä

on ilmainen bussikuljetus konsertteihin Vaasan ulkopuolelle.

”Se on sekä ympäristöystävällinen että sosiaalinen päätös”, Nygård sanoo. Se on myös ollut erittäin suosittu – tuntuu hienolta päästä festivaalista helpommin saavutettavaksi autosta tai asuinpaikasta riippumatta.

Toinen uusi ominaisuus, joka on saanut paljon arvostusta, on lastenhoito tiettyjen konserttien aikana. Ensimmäistä kertaa pienten lasten vanhemmat saattoivat osallistua ilman, että heidän tarvitsi ratkaista ikuista mysteeriä: kuka voi olla lapsenvahti?

”Tiedän, kuinka vaikeaa on päästä eroon jostain, kun on pieniä lapsia. Tämä ratkaisu mahdollistaa sen, että useammat ihmiset voivat osallistua”, Nygård sanoo Vasabladetin haastattelussa.

Tämän vuoden festivaalin teemana oli ”Sillat” – ja ohjelma todella rakensi siltoja genrejen, sukupolvien ja maiden välille. Maailman johtavista klassisista muusikoista tangoon, kansanmusiikkiin, lastenesityksiin – ja ensimmäistä kertaa Balkanin musiikkiin.

Kuten aina, Mustasaaren ja Vaasan rannikko ja saaristo muodostivat upeat puitteet festivaalille, joka on houkuttellut yleisöä vuodesta 1983 lähtien. Tämän vuoden ohjelmisto koostui 25 konsertista, joissa oli mukana 100 muusikkoa läheltä ja kaukaa – viikko täynnä maailmanluokan musiikkia, upeita koukousia ja täpötäysiä auditorioita.

Intensiivisen festivaalityön ohella Viktor Nygård opiskelee Hankenilla – valinta, joka saattaa yllättää, mutta joka on osoittautunut erittäin ajankohtaiseksi. Markkinoinnista, yleisötyöstä ja strategisesta ajattelusta oppimansa sisältö hyödynnetään suoraan festivaalin toiminnassa.

Nyt kun tämän vuoden festivaali on ohi – loistavasti – ensi vuoden työ on jo alkanut.

Viktor Nygårdin johdolla Korsholman Musiikkijuhlilla on edessään jännittävä tulevaisuus – uudet ideat, vahvat perinteet ja festivaalihenki, joka rakentaa siltoja ihmisten ja musiikin välille.

KUVA: Viktor Nygård avaa festivaalin Jan-Erik Gustafssonin kanssa

UUTISSET

TÄMÄN UUTISLEHDEN VOIT LUKEA IHAN MISSÄ TAHANSA

Voit lukea tämän lehden missä tahansa, kuten tässä Palosaaressa

BLOGGIKIRJOITTAJAT

Kirjoita Waasan Päivälehteen – Etsimme bloggaajia!

Rakastatko ajatustesi, kokemustesi tai asiantuntemuksesi jakamista? Waasan Päivälehti etsii intohimoisia kirjoittajia, jotka haluavat luoda mielenkiintoista sisältöä lukijoillemme.

Kirjoitapa sitten paikallisista uutisista, kulttuurista, elämäntavasta, yrittäjyydestä tai omista kokemuksistasi – äänesi on tervetullut!

Kirjoittaminen *Waasan Päivälehdelle* on loistava tapa saada tekstit laajemmin luetuiksi, tutustua uusiin ihmisiin ja kehittää luovuuttasi. Aiempaa kokemusta ei tarvita – tärkeintä on into ja ideat! Arvostamme monipuolisia näkökulmia ja uusia ääniä, jotka kuvastavat yhtei-

sömme elinvoimaa.

Kiinnostuitko? Lähetä meille blogi-idea tai pieni näyteteksti, ja julkaisemme tekstisi mielellämme. Tule mukaan tekemään *Waasan Päivälehteä* paikka merkityksellisille keskusteluille ja inspiroiville tarinoille!

Ota yhteyttä sähköpostitse waasanpaivalehti@gmail.com lisätietoja varten. Odotamme innolla kuulevamme sinusta!

TYÖTÖMYYS

Työttömyys nousee - mutta on matalin Maalahdessa ja Luodossa

Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueella työttömyys jatkoi kasvuaan kesäkuussa, mutta alueen työttömyysaste pysyy edelleen Manner-Suomen alhaisimpana. Erityisen valoisia uutisia kantautuu Maalahdesta ja Luodosta, joissa työttömyysasteet ovat maan alhaisimpia.

Pohjanmaan ELY-keskusalueella oli kesäkuun lopussa yhteensä 9 620 työttöntä työnhakijaa. Tämä tarkoittaa merkittävää kasvua, sillä työttömiä oli 1 015 enemmän kuin vuotta aikaisemmin ja peräti 1 371 enemmän kuin toukokuussa. Vaikka työttömien määrä on nousussa, Pohjanmaan ELY-keskusalueen työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on edelleen Manner-Suomen alhaisin, 8,3 prosenttia. Koko maassa vas-

taava osuus on huomattavasti korkeampi, 12,2 prosenttia. Tiedot perustuvat KEHA-keskuksen Työnvälitystilastoon.

Työttömyysasteet Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla ovat siis edelleen matalia verrattuna muuhun maahan. Koko maassa työttömien määrä kasvoi keskimäärin 12,8 prosenttia vuotta aikaisempaan verrattuna, kun Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella kasvu oli 11,8 prosenttia. Työttömien työnhakijoiden määrä nousi kaikissa alueen seutukunnissa vuoden takaiseen verrattuna. Alhaisin työttömyysaste mitattiin Suupohjan rannikkoseudulla, 5,2 prosenttia.

Kuntatasolla tarkasteltuna työttömien määrän kasvu oli suurinta Vaasassa, Kokkolassa ja Pedersöressä. Positiivisena kehityksenä työttömien määrä

väheni eniten Maalahdessa, Uudessakaarlepyyssä ja Halsualla. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli suurin Kaskisissa (12,9 %). Sen sijaan Luodon kunnassa (3,5 %) ja Maalahdessa (3,7 %) työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli alhaisin koko alueella, mikä alleviivaa näiden kuntien vahvaa työllisyystilannetta. Vaasan työttömyysaste oli 9,9 prosenttia, Pietarsaaren 10,8 prosenttia ja Kokkolan 10,5 prosenttia.

Työttömyys kasvoi kesäkuun lopussa useimmissa ikä- ja ammattiryhmissä sekä kaikilla koulutusasteilla. Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 1 273, mikä on 122 enemmän kuin edellisenä vuonna. Yli 50-vuotiaita työttömänä oli 3 084 eli 224 enemmän kuin vuotta aikaisemmin, ja he muo-

dostivat 32 prosenttia kaikista työttömistä työnhakijoista. Koulutusasteittain tarkasteltuna työttömyys lisääntyi eniten toisen asteen koulutuksen omaavissa, kasvua oli 485 henkilöä (+11,6 %) vuotta aiempaan nähden. Ammattiryhmittäin työttömyys lisääntyi eniten erityisasiantuntijoiden ammattiryhmässä (+336), kun taas maanviljelijöiden ja metsätyöntekijöiden ammattiryhmässä työttömyys pienentyi eniten (-34).

Avointen työpaikkojen määrä jatkaa laskuaan, mutta aiempaa hitaammalla tahdilla. Kuntien työllisyyspalveluihin ilmoitettiin Pohjanmaan ELY-keskusalueella kesäkuun aikana 769 uutta avointa työpaikkaa. Tämä on 73 vähemmän (-8,7 %) kuin edellisenä vuonna vastaavaan aikaan.

KORSHOLM MUSIC FESTIVAL

Maailmanennätys tehtiin Salterietissa Björköbyssä

Norjalaista vauhtia, pohjalaista hurraa-henkeä ja kontrabas-komiikalla maustettuna

Nauru raikasi, jouset suihkivat ja tunnelma oli katossa, kun norjalainen kontrabassotaituri Knut Erik Sundquist ja viulisti Arvid Engergård iskivät tahtia lauantaina Salterietin lavalla Björköbyssä Korsholman Musiikkijuhlien yhteydessä.

Ohjelmassa oli Vittorio Montin rakastettu klassikkokappale Czardas, mutta nyt aivan uudella – ja ennätyksellisellä – tempolla.

– Soitimme sen niin nopeasti kuin vain pystyimme. Normaalisti kappale kestää noin neljä ja puoli minuuttia, mutta nyt selvittiin ajassa 2 minuuttia ja 33 sekuntia, kertoo Sundquist pilke silmäkulmassa.

Aiempi – epävirallinen mutta tärkeä – maailmanennätys on tiet-

ävästi 2 minuuttia ja 27 sekuntia.

– No, ei päästy ihan siihen, mutta hauskaa meillä ainakin oli. Ja yleisökin pysyi paikoillan koko ajan – se on aina hyvä merkki, Sundquist virnistää.

Salterietin yleisö ei todellakaan pettynyt. Illan aikana kuultiin myös musiikkia muun muassa Charlie Chaplinilta, Georges Gershwiniltä, Edith Piafilta, Astor Piazzollalta ja Chick Corealta – yhdistettynä lennokkaiisiin tarinoihin, nopeisiin sanailuihin ja silkkaan esiintymisriemuun.

Jos joku ei ole vielä kokenut Knut Erik Sundquistia liveä: kuvittele maailman huipputason kontrabasisti – teknisesti loistava, musikaalisesti koskettava ja koomisesti ajoitettu kuin stand up -tähti. Siinä on Sundquist pähkinäkuoressa.

Sundquist syntyi Tromssassa vuonna 1961 ja opiskeli Wienissä legendaarisen professorin Ludwig Streicherin

johdolla. Hän toimi pitkään Bergenin filharmonisen orkesterin soolobasistina, kunnes palasi rakkaaseen Pohjois-Norjaan, Harstadiin – joka muuten on Vaasan ystävyyskaupunki.

Sieltä käsin Sundquist on rakentanut kansainvälisen uransa kamarimusiikkona ja solistina, vierailen muun muassa Schwarzenbergin Schubertide-festivaalilla, Lockenhausin kamarimusiikkijuhlilla ja Luzernin festivaalilla. Lisäksi hän opettaa Tromssan yliopistossa.

Tämä oli jo kolmas vuosi peräkkäin, kun Sundquist toi iloa ja musiikin taikaa Pohjanmaalle. Festivaalivikon aikana hän esiintyi useissa konserteissa – aina sydämellä, läsnäollolla ja valloittavalla huumorilla.

– Tulen mielelläni uudestaan. Vaasassa on aivan ihana kesätunnelma, Sundquist sanoo – ja lisää hetken mietittyään:

– Ensi kerralla voidaan kokeilla Czardasia alle kahdessa minuutissa. Ihmisellä pitää olla tavoitteita.

UUTiset

KORSHOLM MUSIC FESTIVAL

Amélie goes to Belgrad hurmasi kaupungintalon juhlasalissa sunnuntaina

VAASAN kaupungintalon arvokas juhlasali muuttui sunnuntai-iltana ilon, tanssin ja Balkanin rytmien keitaaksi, kun pohjalaislähtöinen orkesteri Amélie goes to Belgrad astui lavalle osana Korsholman Musiikkijuhlien ”Concert Royal” -tilaisuutta.

Yleisön odotukset olivat korkealla, ja yhtye ylitti ne kirkkaasti. Vauhdikkaat sävelet, tarttuvat rytmit ja iloinen tunnelma saivat juhlasalin kirjaimellisesti kohoamaan ilmaan – harvoin on kaupungintalon seinien sisällä tanssittu ja hurrattu näin sydämellisesti.

Yhtye Amélie goes to Belgrad on tunnettu ainutlaatuisesta tyylistään, jossa yhdistyvät Balkanin ja Lähi-idän musiikkiperinteet, romanimusiikin elävä rytmi sekä raikkaat sovitukset kappaleista eri genreistä. Yhtye esittää niin perinteisiä Balkan-klassikoita kuin omia ”balkanisoituja” versioitaan muista kappaleista – kuten hurmaavan

humoristinen ”Bara bada bastu”, joka sai yleisön sekä nauramaan että tanssiin.

Vuodesta 2008 asti yhtye on levittänyt musiikillista riemuaan festivaaleilla, klubeilla ja juhlissa, eikä sunnuntain konsertti ollut poikkeus. Illan esitys oli energinen ja lämminhenkinen osoitus siitä, kuinka musiikki voi yhdistää ihmisiä yli rajojen ja tuoda juhlan keskele arjen maisemia.

Yhtyeessä soittaa vaikuttava joukko muusikoita: Ulrika Öhman (laulu), Roger Bäck (althorn), Anders Sjölin ja Rickard Slotte (trumpetit), Torvald Lund (pasuuna), Martin Enroth (eufonium), Michael Ford ja Markus Kaikkonen (saksofonit), Benny Ojala (tuuba), Peter Enroth (viulu), Richard Mitts (harmonikka) ja Daniel Hjerpe (rummut). Näiden soittajien keskinäinen ilo ja yhteistyö näkyy ja kuuluu jokaisessa sävelessä.

– Meille on suuri kunnia soittaa juuri täällä kaupungintalolla, näin hienon festivaalin yhteydessä, sanoi laulaja Ulrika Öhman konsertin aluksi, ja sai osakseen lämpimät aplodit.

Yleisö, joka koostui niin musiikin ystäväistä, tanssin harrastajista kuin uteliaista ensikertalaisista, tempautui mukaan heti ensimmäisistä sävelistä lähtien. Juhlasalin parketilla nähtiin elävää liikettä, spontaania tanssia ja iloisia kasvoja – tunnelma oli kuin kyläjuhlassa Balkanilla, mutta keskellä Vaasaa.

Korsholman Musiikkijuhlat on perinteisesti profiloitunut korkeatasoisen klassisen musiikin festivaalina, mutta vuoden 2025 teema ”Sillat” mahdollisti myös uusia kulttuurien ja tyylien kohtaamisia. Amélie goes to Belgradin konsertti oli erinomainen esimerkki siitä, kuinka musiikin keinoin voidaan rakentaa siltoja niin maiden kuin mielialojen välillä.

Sunnuntain esitys jää varmasti monien mieleen. Illassa oli jotakin taianomaista – iloa, yhteisöllisyyttä ja musiikin puhdasta voimaa. Yleisö osoitti suosiotaan pitkään seisten, eikä hymy kadonnut kasvoilta edes kotiin lähtiesä.

Korsholman Musiikkijuhlille ja Amélie goes to Belgradille – kiitos unohtumattomasta illasta!

UUTiset

KORSHOLM MUSIC FESTIVAL

Monica Johnson kutsuttiin Korsholman Musiikkijuhlien 20. kunniajäseneksi

KUN MONICA JOHNSON palasi kotikaupunkiinsa muutaman ulkomailla vietyyn vuoden jälkeen, hän tuskin kuvitteli, että hänen nimensä jonain päivänä kirjoitettaisiin Korsholman musiikkijuhlien historiaan. Vuonna 2008 hän aloitti festivaalin johtajana ajatuksenaan jäädä viideksi vuodeksi. Mutta musiikki, ihmiset

ja festivaalin ainutlaatuinen henki pitivät hänet siellä – täydet neljätoista vuotta.

Hänen johdollaan musiikkifestivaali kasvoi sekä laajuudeltaan että maineeltaan, ja siitä tuli luonnollinen kesäperinne musiikin ystäville kaukana Pohjanmaalla. Kun hän luovutti viestikapulan Milla Virralle vuonna 2022, hän jätti jälkeensä intohimon, ammat-

titaidon ja lämmön perinnön.

Sunnuntaina hän palasi kaupungintalolle, tällä kertaa ei johtajana vaan arvostettuna vieraana. Tuntemallisessa seremoniassa hänet nimettiin festivaalin 20. kunniajäseneksi – titteli, joka tuo sekä kiittolisuutta että tunnustusta hänen korvaamattomasta panoksestaan.

VAASA

Onkilahden Paperisillan uudistustyöt alkavat huomenna – silta suljetaan

VAASAN KESKUSTAN ja Palosaaren yhdistävä suositettu kävely- ja pyöräilysilta, niin sanottu Paperisilta, suljetaan liikenteeltä maanantaina 4. elokuuta 2025. Syynä on pitkään odotettu sillan perusparannusurakka, jonka tavoitteena on parantaa turvallisuutta, liikenteen sujuvuutta ja reitin käytettävyyttä ympäri vuoden. Uuden sillan on määrä valmistua marraskuun loppuun mennessä.

Paperisilta on ollut tärkeä osa Vaasan kevyen liikenteen verkostoa jo vuosikymmenten ajan. Kuitenkin sillan nykyinen kunto on heikko: se on pahasti kallellaan, pinnoite halkeillut, ja 2,8 metrin leveys ei enää vastaa nykyajan tarpeita.

– Uusi silta tekee väylästä huomattavasti turvallisemman ja paremmin kuljettavan vuoden ympäri, kertoo kävelyn ja pyöräilyn projekti-insinööri Samuli Huusko Vaasan kaupungilta. –

Uudistustyö tukee myös viime talvena käynnistynyttä tehostettua talvihoitoa, jonka myötä kaikilla liikkujilla on tasavertaiset mahdollisuudet hyödyntää tätä nopeaa ja miellyttävää reittiä.

Uusi silta tulee olemaan 5 metriä leveä, mikä mahdollistaa entistä sujuvammat kohtaamiset eri käyttäjäryhmien välillä. Samalla se valmistellaan tulevaisuutta varten: mikäli reittiä kehitetään edelleen, voidaan jalankulku ja pyöräily erottaa selkeästi omille puolilleen valtakunnallisten suunnitteluohjeiden mukaisesti.

Silta palvelee päivittäin yli 700 kävelijää ja yhtä monta pyöräilijää. Lisäksi reittiä käyttävät virkistyskalastajat ja muut alueen ulkoilijat. Vöyrinkaupungin konepaja-alueen tuleva rakentaminen tuo tullessaan yhä enemmän käyttäjiä, mikä tekee parannuksesta entistäkin ajankohtaisemman.

Urakka ei koske pelkästään siltaa, vaan sen yhteydessä uusitaan myös viereinen pengerrys sekä kävely- ja pyörätien päällysteet. Rakennustöiden pääurakoitsijana toimii Destia Oy, joka valittiin tehtävään kaupungin jär-

jestämän tarjouskilpailun perusteella. Vaasan kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi Destian 312 300 euron tarjouksen kesäkuussa.

Hankkeelle on myönnetty myös valtionavustusta: liikenne- ja viestintäministeriön Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelmasta saatu 140 000 euroa kattaa lähes puolet kustannuksista.

Rakentamisen aikana kulkijoiden on käytettävä vaihtoehtoisia reittejä Onkilahden ympäri. Vaasan kaupunki kehottaa varaamaan liikkumiseen hieman enemmän aikaa ja seuraamaan mahdollisia lisätiedotteita työn etenemisestä.

Paperisillan uudistaminen on konkreettinen esimerkki siitä, kuinka Vaasassa panostetaan kestäväan ja käyttäjäystävälliseen liikkumiseen – askeleelta kohti sujuvampaa, turvallisempaa ja vihreämpää arkea.

KUVATEKSTI: Tällä hetkellä Paperisilta on 2,8 metriä leveä. Uuden sillan leveys tulee olemaan 5 metriä. Kuva: Veera Röyttä / Vaasan kaupunki

VAASA

Lifin talviaikataulut astuvat voimaan huomenna – ja asukkaiden mielipiteitä kartoitetaan

VAASAN JA Mustasaaren joukkoliikenteen Lifin talviaikataulut tulevat voimaan maanantaina 4.8.2025. Uudet aikataulut ovat käytössä kevääseen 31.5.2026 saakka, ja ne tuo mukanaan muutoksia useille linjoille. Muutokset on tehty liikenteen sujuvuuden ja aikataulutusten parantamiseksi, ja ne perustuvat

sekä liikennöitsijöiden arvioihin että matkustajien palautteeseen.

Tärkeimmät muutokset linjoilla Talviaikataulujen myötä muutokset koskevat useita linjoja. Linjalla 2 lähtöajat on yhdenmukaistettu siten, että ne ovat jatkossa joko 15 tai 45 minuuttia yli. Linjalla 7 lähtöajat siirtyvät muutamalla minuutilla, kun taas linja 12 on pidennetty kulkemaan Länsiniitystä

Suvilahteen keskustan kautta. Linjalla 12 on arkipäivisin seitsemän lähtöä molempiin suuntiin.

Myös linjan 30 aikatauluihin tehdään pieniä säädöksiä. Kesällä palvelubusseihin käyttöön otetut soittoajat jatkavat talven yli, ja palvelubussi 2:n soittoaikaa on tarkennettu ajankohdalle 15.15–16.00.

Kaikki uudet aikataulut ja reittitiedot ovat saatavilla Lifin verkkosivuilta, joissa on myös tietoa mahdollisista poikkeuksista.

Asiakaskysely avautuu – tilaisuus vaikuttaa joukkoliikenteen kehitykseen Samalla kun uudet aikataulut astuvat voimaan, Vaasan ja Mustasaaren asukkaita pyydetään jälleen jakamaan mielipiteensä Lifin joukkoliikenteen toiminnasta. Vuosittainen asiakaskysely avautuu 28.7., ja sen avulla kerätään arvokasta palautetta joukkoliikenteen kehittämiseksi.

Kysely keskittyy matkustajien kokemuksiin eri palveluista, kuten aikataulujen luotettavuudesta, bussien siisteydestä, asiakaspalvelusta ja reittioppiiden selkeydestä. Kyselyn rakenne pysyy samankaltaisena kuin aiemmin, mikä mahdollistaa tulosten vertailun edellisten vuosien kanssa.

E erityisen tärkeänä pidettävää on alle 15-vuotiaiden osallistumista kyselyyn. Heidän näkemyksillään on merkitystä myös Lapsiystävällinen kunta -hankkeen toteuttamisessa.

”Jokaisen vastauksella on merkitystä. Kyselyn tuloksia hyödynnetään suoraan joukkoliikenteen palvelujen kehittämisessä, joten toivomme runsasta osallistumista eri ikäryhmiltä”, toteaa Lifin viestintävastaava.

Jos haluat vaikuttaa kotiseutusi joukkoliikenteeseen, älä jätä vastaamatta – kysely on avoinna määräaikana, ja se tarjoaa matkustajille suoran kanavan kertoa omista kokemuksistaan ja toiveistaan.

VAASA

Ruo'osta biokaasua

Vaasan kaupunki leikkaa ruokoa kolmatta vuotta peräkkäin – ongelmia aiheuttavat ruovikot muutetaan nyt ympäristöystävälliseksi energiaksi.

Vaasassa Södra Stadsfjärdenissä on käynnissä jo kolmatta vuotta peräkkäin laajamittainen ruovikon hakkuut. Tämä työ parantaa veden laatua ja edistää luonnon monimuotoisuutta, mutta korjattua ruokoa käytetään myös biokaasun tuotannon raaka-aineena. Niitto jatkuu lokakuun loppuun asti.

Ruokoleikkaus tarjoaa useita etuja

Kesän aikana kaislikkoa on leikattu useissa paikoissa Vaasassa, muun muassa Vanhassa Vaasan kanavassa, Sunnavikissa, Kuuslinnassa ja Metlahdessa. Elo-syksyn aikana työ keskittyy Södra Stadsfjärdenin luonnonsuojelualueelle, jossa lintujen pesimäkausi on nyt ohi.

”Eteläinensfjärdenissä kasvaa paljon ruo-

koa, jota leikkaamalla parannamme veden kiertoa”, kertoo projektikoordinaattori Simo Marttila.

Alue on yksi kaupungin tärkeimmistä virkistyskohteista, mutta se kärsii myös rehevöitymisestä ja maankohoamisesta. Ruo'on leikkaaminen vähentää veden ravinnesaantia, mikä puolestaan vähentää leväkukintojen ja hapenpuutteen riskiä, jotka voivat vahingoittaa kalakantaa.

Ongelmista biokaasuun

Kalliimman ruoppauksen sijaan niittoa käytetään nyt kustannustehokkaampana menetelmänä. Korjattu ruoko lähetetään Stormosseniin, jossa se murskataan ja mädätetään biokaasuksi. Tätä biokaasua käytetään sitten ajoneuvojen polttoaineena muun muassa Liftin busseissa.

”Vaasan kaupungin tavoitteena on lisätä paikallisten raaka-aineiden käyttöä biokaasun tuotannossa”, Marttila sanoo.

Hanke tukee myös kaupungin tavoitetta olla hiilineutraali 2020-luvulla ja sopii erinomaisesti Vaasan vuoden 2026 European Green Leaf -kaupungiksi – palkintoon, joka myönnetään kaupungeille, jotka työskentelevät aktiivisesti kestävästä kehityksen puo-

lesta.

Haasteet ja tulevaisuuden suunnitelmat

Maankohoamisen myötä rannat muuttuvat matalammiksi ja peittyvät yhä enemmän kaislikolle, mikä vaatii jatkuvaa kunnossapitoa. Työn tehostamiseksi tutkitaan nyt parempia menetelmiä ja laitteita.

”Nykyinen tasapohjainen veneemme ei saavuta matalia kohtia, joten emme voi kaataa kaikkia kaislikkoja”, Marttila kertoo.

Tämän ratkaisemiseksi Jami-Matti Aho tutkii opinnäytetyössään erilaisia investointivaihtoehtoja räätälöidymille laitteille. Lisäksi parannetaan kuljetusketjuja Stormosseniin ja ruovikon varastointitiloja.

Hanke kestää 31.10.2025 asti, jonka jälkeen kaupungin päättäjät arvioivat, ovatko jatkoinvestoinnit ruovikon hoitoon kannattavia.

Muuttamalla luonnonongelman voimavaraksi Vaasa näyttää tietä kestäväälle kaupunkikehitykselle, jossa ruovikot eivät ole enää haitta, vaan osa vihreää siirtymää.

Lähde: Vaasan kaupunki Kuva: Veera Röyttä / Vaasan kaupunki

UUTiset

TEE SE ITSE RAKENTAJAT

Hyvä muistaa jos haluat rakentaa varaston! Muistutus tee-se-itse-rakentajille

KESÄ ON TÄYDELLINEN aika rakennusprojekteille, mutta muista tarkistaa säännöt ennen kuin alat rakentaa – erityisesti jos tonttisi sijaitsee maantien lähellä! Vaikka uusi rakentamislaki (2025) helpotti pienten rakennusten lupakäytäntöjä, maantien suoja-alueelle rakentaminen vaatii edelleen erillisen luvan ELY-keskukselta.

Mikä on tien suoja-alue?

Suoja-alue on tiealueen vieressä oleva vyöhyke, jolla rakentaminen on rajoitettu liikenneturvallisuuden ja tienpidon vuoksi. Sen leveys riippuu tien tyypistä:

Valta- ja kantatiet: 30 metriä

Moottoritiet: 50 metriä

Seutu- ja yhdystiet: 20 metriä

Etäisyys mitataan tien keskilinjasta, ja alueelle ei saa rakentaa mitään – ei

edes aitaa tai vajaa – ilman ELY-keskuksen myöntämää poikkeuslupaa.

Uudistus helpotti pienten rakennusten sääntöjä

Vuoden 2025 alusta lähtien alle 30 neliön varastot, autotallit ja saunat eivät enää vaadi rakennuslupaa, kunhan ne:

Eivät ole asuinkäyttöön tarkoitettuja.

Noudattavat kaavaa ja rakennusjärjestystä (esim. etäisyydet tontin rajoihin).

Samoin alle 50 neliön katosrakennelmat on nyt mahdollista pystyttää ilman byrokratiaa.

Maantien läheisyys? Tarkista lupa!

Jos tonttisi rajoittuu maantiehen, suoja-alueen rajoitukset koskevat edelleen. Esimerkiksi:

Haluat rakentaa 25 neliön varaston maantien viereen. Uuden lain mukaan rakennuslupaa ei tarvita, mutta jos rakennus sijoittuu suoja-alueelle (esim. alle 30 metrin päähän valtatie-

keskilinjasta), tarvitset ELY-keskuksen poikkeusluvan.

Lupaa haettaessa arvioidaan, aiheuttaako rakentaminen vaaraa liikenteelle tai haittaa tiehuollolle. Prosessiin kuuluu naapureiden kuuleminen ja sijaintikartan (asemapiirros) laatiminen.

Vinkki rakentajille

Mittaa etäisyys tiestä – Onko tonttisi osa suoja-aluetta?

Kysely ELY-keskuksesta – Varmista vaatimukset ennen rakentamisen aloittamista.

Noudata sääntöjä – Vaikka lupaa ei tarvitsisi, etäisyydet ja turvallisuus ovat tärkeitä.

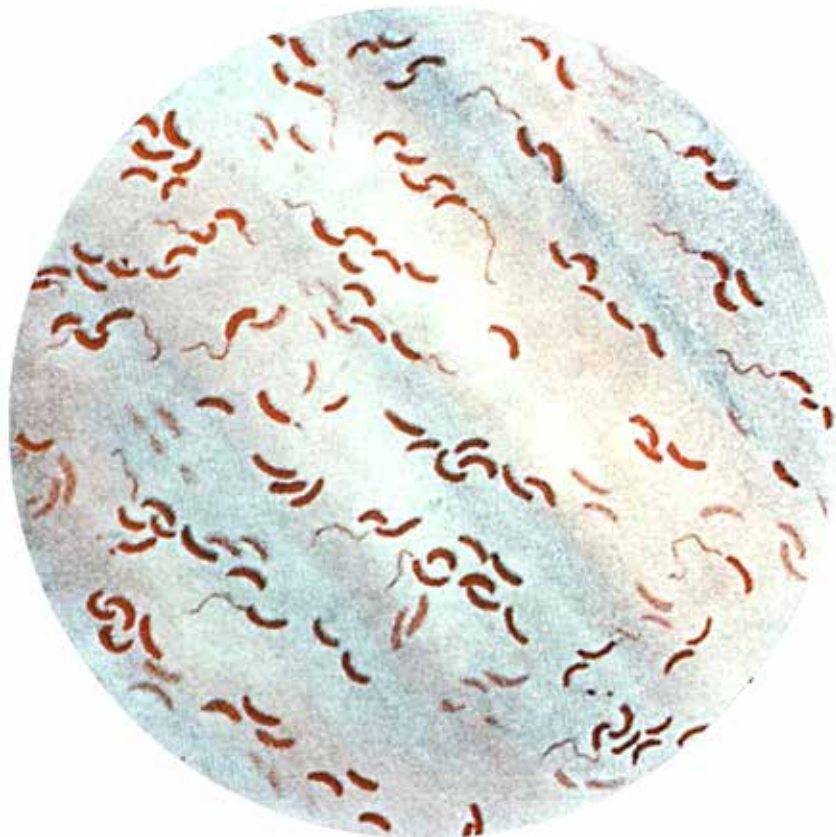
Älä anna yllätysten hidastaa kesäisiä rakennusunelmia – tarkista säännöt ja nauti onnistuneesta projektista!

Lähde: Kaakkois-Suomen ELY-keskus

UUTISET

TAUDIT

THL varoittaa: Merivedestä voi saada vibrioosi-tartunnan

PITKÄÄN JATKUNUT helleaalto on nostanut vesien lämpötiloja, ja Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) varoittaa, että tämä lisää riskiä sairastua vibrioosiin Itämeren rannikolla. Erityisesti immuunipuolustukseltaan heikentyneitä henkilöitä kehoitetaan välttämään uimista, mikäli heillä on ihorikkoja tai haavauksia.

Neljä vakavaa tapausta heinäkuussa

Heinäkuussa Suomessa on raportoitu neljä vakavaa vibrioositapausta. Bakteeria on löydetty verestä, ja tartunnat ovat peräisin Etelä- ja Lounais-Suomen rannikolta. Kaikissa tapauksissa tartunta on saatu toden-

näköisesti uudessa ihorikon kautta. Aiempina hellekesinä, kuten vuosina 2014, 2018 ja 2021, on myös todettu enemmän vibrioositapauksia.

Mitä vibrioosi on?

Vibrioosi on Vibrio-suvun bakteerien aiheuttama infektio. Näitä bakteereja esiintyy murtovedessä, kuten Itämeressä, luonnostaan, mutta niiden määrä voi kasvaa huomattavasti lämpimässä vedessä. Makeassa vedessä, kuten järvissä ja joissa, niitä ei ole.

On tärkeää huomata, että uimavesivälitteinen vibrioosi ei ole sama asia kuin kolera.

Miten vibrioosi tarttuu ja mitä oireita se aiheuttaa?

Tartunta saadaan yleensä ihorikon tai avoimen haavan kautta uudessa. Seurauksena on usein paikallinen

ihotulehdus, joka saattaa vaatia antibioottikuurin. Jos elimistön vastustuskyky on alentunut, tulehdus voi edetä nopeasti ja aiheuttaa vakavan, jopa hengenvaarallisen yleisinfektion, kun bakteeri pääsee verenkiertoon.

Vibrioositartunta voi myös aiheuttaa korvatulehduksia tai vatsatauti-oireita, mikäli merivettä nieläisee. Vatsataudin oireet voivat kestää muutamasta tunnista useisiin päiviin.

Riskialueet

THL seuraa tilannetta ja arvioi riskejä yhteistyössä Euroopan tautikeskus ECDC:n kanssa. Tällä hetkellä kohonnut vibrioosiriski on erityisesti Pohjois-Pohjanmaan, Varsinais-Suomen, Ahvenanmaan, itäisen Uudenmaan, Helsingin sekä Kymenlaakson rannikkoalueilla. Muilla Suomen rannikkoalueilla riski on tällä hetkellä keskitasoa. Riski pysyy kohonneena niin kauan, kuin meriveden pintalämpötila on korkea.

Kuva; Vibrio cholerae -gramvärjäys CDC.jpg

Tämä kuva esittää Gram-värjätystä näytteestä otetun mikrovalokuvan, joka paljastaa lukuisten siimallisten Vibrio cholerae -bakteerien, jotka tunnetaan myös nimellä Vibrio comma -bakteerit, läsnäolon. Tämä erityinen V. cholerae -kanta aiheuttaa aasialaista koleraa. Huomaa näiden organismien ominainen pilkkumuoto. CDC

Public Domain

UUTiset

TEKOÄLYMUSIIKKI

Vuoden 2025 parhaat tekoälymusiikkigeneraattorit – rap-biiteistä oopperan mestariteoksiin

KUVITTELE 16-VUOTIKAS aloitteleva räppäri, joka haluaa luoda seuraavan virus-hitin, mutta ei tiedä kuinka tuottaa biittejä. Tai eläkkeellä oleva musiikinopettaja, joka haaveilee oopperan säveltämisestä, mutta jolla ei ole teknisiä taitoja. Ehkä jopa podcaster, joka etsii täydellistä taustaraitaa maksamatta kalliita lisenssimaksuja. Vuonna 2025 tekoälymusiikkigeneraattorit ovat kehittyneet niin pitkälle, että ne voivat tehdä kenestä tahansa – musiikillisesta koulutuksesta riippumatta – säveltäjän.

Mutta kun tarjolla on niin monia vaihtoehtoja, mitkä tekoälytyökalut todella erottuvat joukosta? Testasimme parhaita alustoja löytääksemme vuoden 2025 parhaat tekoälymusiikkigeneraattorit, jotka vastaavat erilaisiin tarpeisiin, genreihin ja taitotasoihin.

Suno AI 3.0 – Tekoälyn luomien kappaleiden kuningas

Suno AI teki aaltoja vuonna 2024 kyvyllään luoda kokonaisia kappaleita – sanoituksia, laulua ja instrumentaaleja – yksinkertaisista tekstikehoteista. Vuonna 2025 Suno AI 3.0 on hionut algoritmejaan tuottaakseen entistä luonnollisemman kuuloista laulua ja genrekohtaisia sävellyksiä.

Paras: Aloitteleville laulajille, laulun tekijöille ja sisällöntuottajille.

Miksi se on hienoa: Kirjoita kehote, kuten ”pirteä pop-punk-kappale kesäakkaudesta”, ja Suno luo kokonaisen kappaleen sekunneissa.

Täydellinen: Teiniräppärimme, joka juuri kirjoitti ”kovaa lyövää trap-biittiä aggressiivisella virtauksella” ja sai studiolaatuksen demon muutamassa minuutissa.

Udio Pro – Paras tekoälymusiikin yhteistyötyökalu

Udio otti erilaisen lähestymistavan keskittymällä ihmisen ja tekoälyn yhteistyöhön. Sen vuoden 2025 ”Pro”-version avulla käyttäjät voivat aloittaa melodialla, hyräillä sävelmää tai jopa ladata karkean tallenteen, jonka tekoäly sitten jalostaa kiillotetuksi kappaleeksi.

Paras: Muusikot, jotka haluavat tekoälyapua täyden automaation sijaan.

Miksi se on hienoa: Udion ”Smart Remix” -ominaisuus voi muuttaa yksinkertaisen pianoriffin täydelliseksi orkesterisovituksesi tai syntetisaattoripainotteiseksi EDM-pudotukseksi.

Täydellinen: Oopperaa rakastava seniorimme, joka hyräili aariaideaa ja katsoi Udion muuttavan sen laajaksi, orkestroiduksi kappaleeksi, jossa on synteettistä oopperalaulua.

AIVA 4.0 – Klassisen musiikin ja elokuvamusiikin asiantuntija

Vaikka monet tekoälytyökalut keskittyvät pop- ja elektroniseen musiikkiin, AIVA 4.0 on edelleen klassisen, jazzin ja elokuvasävellysten suosikki. Indie-elokuvantekijät, pelinkehittäjät ja jopa ammattisäveltäjät käyttävät sitä inspiraationa.

Paras: Säveltäjille, elokuvantekijöille ja pelikehittäjille.

Miksi se on hienoa: AIVAn ”Emotion Engine” antaa käyttäjille mahdollisuuden säätää kappaleen tunnelmaa (esim. ”melankolisempi” tai ”sankarillinen kliimaksi”), mikä tekee siitä ihanteellisen kohtausten säveltämiseen.

Tekoälymusiikin tulevaisuus?

Vaikka tekoälymusiikkityökalut eivät vielä pysty täysin korvaamaan ihmisen luovuutta, niistä on tullut korvaamattomia avustajia, jotka auttavat aloittelijoita luomaan ammattimaisilta kuulostavia kappaleita ja antavat asiantuntijoille uusia tapoja kokeilla.

Paras osa? Useimmat näistä työkaluista tarjoavat ilmaisia tasoja, joten kuka tahansa voi aloittaa säveltämisen jo tänään. Olitpa teini-ikäinen räppäri, eläkkeellä oleva oopperaharrastaja tai vain joku, joka rakastaa musiikin tekemistä, vuoden 2025 tekoälymusiikkigeneraattoreilla on sinulle jotakin.

ETYK

Helsingin hengen kymmenen periaatetta - ja Venäjä nyt

VUONNA 1975 allekirjoitetut Helsingin sopimukset olivat kylmän sodan aikaisen diplomatian virstanpylväs, ja ne määrittivät kymmenen periaatetta ohjaamaan osallistujavaltioiden välisiä suhteita. Vaikka nämä periaatteet eivät ole oikeudellisesti sitovia, niiden tarkoituksena oli luoda puitteet rauhanomaiselle rinnakkaiselolle.

Ne olivat Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) edeltäjän Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin (ETYK) kulmakivi. Sopimusten henki, jota usein kutsutaan ”Helsingin hengeksi”, oli si-

toutuminen vuoropuheluun, suvereniteetin kunnioittamiseen ja riitojen rauhanomaiseen ratkaisemiseen.

Kymmenen periaatetta ovat:

Suvereeni tasa-arvo: Kaikki valtiot ovat tasa-arvoisia ja niillä on samat oikeudet.

Väkivallalla uhkaamisesta tai voimankäytöstä pidättäytyminen: Valtioiden ei pitäisi käyttää tai uhata käyttää voimaa toisiaan vastaan.

Rajojen loukkaamattomuus: Valtioiden välisiä rajoja on kunnioitettava.

Valtioiden alueellinen koskemattomuus: Jokaisen valtion aluetta tu-

lee kunnioittaa ja suojella.

Riitojen rauhanomainen ratkaiseminen: Konfliktit tulee ratkaista rauhanomaisin keinoin.

Sisäisiin asioihin puuttumattomuus: Yhdenkään valtion ei pitäisi puuttua toisen sisäisiin asioihin.

Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen: Tähän sisältyy ajatuksen-, omantunnon-, uskonnon- ja vakaumuksenvapaus.

Kansojen yhtäläiset oikeudet ja itsemääräämisoikeus: Kaikilla kansoilla on oikeus päättää omasta poliittisesta asemastaan.

Valtioiden välinen yhteistyö: Val-

tioiden olisi tehtävä yhteistyötä eri aloilla.

Kansainvälisen oikeuden mukaisen velvoitteiden täyttäminen vilpittömässä mielessä: Valtioiden olisi pidettävä kiinni kansainvälisen oikeuden mukaisista sitoumuksistaan.

Näillä periaatteilla oli kaksi merkitystä: ne loivat perustan kahden vastakkaisen ryhmittymän väliselle vuoropuhelulle ja mikä tärkeintä, ne avasivat Neuvostoliiton ihmisoikeusaktivisteille ja toisinajattelijoille mahdollisuuden vaatia hallituksiltaan vastuuta.

Venäjän toimet: systemaattinen rikkomus

Venäjän federaation toimet sen hyökkäyksen jälkeen Ukrainaan vuonna 2014 ja erityisesti sen täysimittainen hyökkäys vuonna 2022 merkitsevät kaikkien näiden kymmenen periaatteen järjestelmällistä ja kattavaa hylkäämistä.

Suvereeni tasa-arvo ja puuttumattomuus: Hyökkäämällä Ukrainaan Venäjä ei ole vain kieltänyt Ukrainan suvereenia tasa-arvoa, vaan on aktiivisesti puuttunut sen sisäisiin asioihin pyrkien sanelemaan sen poliittisen tulevaisuuden ja alueelliset rajat. Itse hyökkäys on näiden periaatteiden kieltämistä.

Väkivallalla uhkaamisesta tai voimankäytöstä pidättäytyminen: Sotilaallisen voiman laajamittainen käyttö on räikein tämän periaatteen rikkomus. Venäjän hyökkäys on suora ja provosoimaton sota. The Helsinki Accords were not just a list of principles; they were a collective act of will, a shared commitment to building a more secure and humane Europe. Russia's actions demonstrate that this shared commitment has been unilaterally abandoned. The bombing of Kyiv during the conference serves as a brutal and undeniable statement from Moscow: the "Helsinki Spirits" are, for them, nothing more than empty words on a piece of paper, to be ignored and even mocked with deadly force. The conference, therefore, becomes not

a celebration of a legacy, but a wake for a lost ideal.

Rajojen loukkaamattomuus ja alueellinen koskemattomuus: Krimin laiton liittäminen vuonna 2014 ja myöhemmin julistettu Donbassin, Hersonin ja Zaporizžjan alueiden liittäminen ovat suoria hyökkäyksiä Ukrainan alueellista koskemattomuutta ja sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen loukkaamattomuutta vastaan. Nämä toimet ovat suora haaste sodanjälkeiselle eurooppalaiselle järjestykselle, jota Helsingin sopimukset pyrkivät lujittamaan.

Kiistojen rauhanomainen ratkaiseminen: Venäjän päätös ratkaista epäkohtansa Ukrainan kanssa sotilaallisin voimin diplomaattisten kanavien sijaan on riitojen rauhanomaisen ratkaisun hylkääminen.

Ihmisoikeuksien ja vapauksien kunnioittaminen: Sotaan on liittynyt lukuisia ihmisoikeusloukkauksia, kuten sotarikoksia, siviileihin kohdistuneita kohdennettuja hyökkäyksiä ja Ukrainan kansalaisten pakkosiirtoja. Tämä on jyrkässä ristiriidassa sopimusten ihmisoikeussitoumusten kanssa.

Yhtäläiset oikeudet ja itse-määräämisoikeus: Venäjän julkilausuttu tavoite estää Ukrainaa asettumasta länsimaisten instituutioiden kanssa ja Ukrainan erillisen kansallisen identiteetin kieltäminen heikentävät suoraan itse-määräämisoikeuden periaatetta.

Valtioiden välinen yhteistyö: Venäjän toimet ovat tuhonneet mahdollisuuden mielekkääseen yhteistyöhön monien Euroopan maiden kanssa, mikä on johtanut uuteen vastakkainasettelun ja epäluottamuksen aikakauteen.

Kansainvälisten velvoitteiden täyttäminen: Venäjä on rikkonut Helsingin sopimusten lisäksi myös lukuisia muita kansainvälisiä lakeja ja sopimuksia, kuten YK:n peruskirjaa ja vuoden 1994 Budapestin muistiot, jotka takasivat Ukrainan alueellisen koskemattomuuden.

Helsinki+50-konferenssin ja Venäjän samanaikaisen, tappavan Kiovan pommituksen vastakkainasettelu ei ole pelkästään ironista; se on syvälinen ja traaginen osoitus "Helsingin hengen" kyvyttömyydestä hillitä päättävistä hyökkääjää.

Konferenssi, jonka tarkoituksena oli juhlistaa puolen vuosisadan diplomaattista saavutusta, pidettiin sen täydellisen rikkomisen varjossa. Venäläisten ja valkovenäläisten edustajien läsnäolo tällaisessa tapahtumassa, jopa rajoitetusti, herättää vakavia kysymyksiä. Vaikka vuoropuhelun jatkamisen puolesta puhutaan usein, on kysyttävä: mikä on vuoropuhelun tarkoitus sellaisen valtion kanssa, joka on osoittanut niin avointa halveksuntaa juuri niitä periaatteita kohtaan, joihin tämä vuoropuhelu perustuu? Hyökkäyssotaan aktiivisesti osallistuvan valtion edustajan kutsuminen ei ole merkki diplomaattisesta pragmaattisuudesta; se uhkaa normalisoida ja legitimoida tuon aggression. Se luo vaarallisen illuusion siitä, että kansainvälinen järjestys ja sen suojelemiseksi suunnitellut instituutiot toimivat tarkoitetulla tavalla, vaikka todellisuudessa ne ovat suoran ja ennennäkemättömän hyökkäyksen kohteena.

Helsingin sopimukset eivät olleet vain luettelo periaatteista; Ne olivat yhteinen tahdonilmaisu, yhteinen sitoutuminen turvallisemman ja inhimillisemmän Euroopan rakentamiseen. Venäjän toimet osoittavat, että tästä yhteisestä sitoumuksesta on yksipuolisesti luovuttu. Kiovan pommitus konferenssin aikana on julma ja kiistaton lausunto Moskovasta: "Helsingin henget" ovat heille vain tyhjiä sanoja paperilla, jotka on jätettävä huomiotta ja jopa pilkattava tappavalla voimalla. Konferenssista ei siis tule perinnön juhlaa, vaan herätys kadonneelle ihanteelle.

Kuva: Presidentti Leonid Brezhnev allekirjoitettuaan Helsingin sopimuksen vuonna 1975. Wikimedia Commons, Public Domain

VIIKON TAIDE-ELÄMYS

Helene Schjerfbeck

10.7.1862, Helsinki

23.1.1946, Saltsjöbaden, Ruotsi

Lärarinnan, 1933

TAPAHTUMAT

VAASA FESTIVAL 2025

31.7.-2.8.2025

Music, food and wine

Vaasan sisäsatamassa

<https://vaasafestival.fi/>

WASA FUTURE -FESTIVAALI

11-16.8.2025

Wasa Future Festival 2026 järjestetään 11.-16. elokuuta. Tapahtuma kokoaa osaavia ja motivoituneita henkilöitä elinkeinoelämästä, yliopistoista, alueellisista päätöksentekoelementistä ja ministerikunnasta keskustuttamaan ongelmien ratkaisemiseen Vaasassa ja eri puolilla Suomea.

Tilaisuutta voi seurata Wasa Future Festivalin YouTube-kanavalla.

Wasan innovaatiokeskus

Gerbyntie 18

65230 Vaasa

<https://wasafuturefestival.fi/>

Butterfly -näyttely

12.-31. elokuuta 2025 osana

Wasa Future Festivalia

Butterfly symposium

12.8.2025

Butterfly on Vaasan yliopiston, Deakin yliopiston, Uumajan yliopiston ja Tampereen yliopiston Games research labin yhteinen, Wasa Future Festivalin (11-16.8.2025) ohjelmistoon liitetty kansainvälinen interaktiivinen uuden median ja performanssitaiteen näyttely sekä siihen liittyvä oheisohjelmisto (symposium ja ohjelmaa koululaisille).

<https://sites.uwasa.fi/butterfly/>

TAITEIDEN YÖ

14.8.2025

”Toivottavasti näemme taas tämän vuoden Taiteiden yössä”

<https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuuria-vaasassa-ja-seudulla/taiteiden-yo/>

SEINÄJOEN KAUPUNGIN ORKESTERI

YO SOY MARIA

14.8.25 KLO 18

Kokkolan Snellman-sali

15.8.25 klo 18

Seinäjokisali

VAASA BAROQUE

FOLK BAROKKI

5.9.1016 klo 19.00

Frans Henrikssonin sali Närpiössä

6.9.25 klo 15.00

Felenska huset, Kristiinastad

Klo 6

Malakta, Malaz

vaasabaroque.com

VAASA BAROQUE

MAALLISET ENKELIT: ANNO 1725

13.9.25 KLO 14.00

Maaherran residenssi, Vaasa

Klo 17.00

Felenska huset, Kristiinastad

vaasabaroque.com

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

PIAF

Ensi-ilta 11.9.2025 KLO 18

Romeo-sali

”Syyskuussa 2025 ensi-iltansa Vaasan kaupunginteatterin Romeo-näyttämöllä saa musiikinäytelmä Piaf – en kadu mitään, joka kertoo Pariisin kadulta maailman maineeseen nousseen Édith Piafin ainutlaatuisen elämäntarinan.”

Piafin roolin tulkitsee teatterin näyttelijä Sonja Halla-aho.

<https://www.netticket.fi/piaf-vaasa>

Jorma Panula - kapellimestarikurssin konsertti

19.9.2025 klo 18

Vaasan kaupungintalo

Yhteistyössä Panula-akatemi-an kanssa.

Vaasan kaupunginorkesteri

joht. Kapellimestarikurssin oppilaat

”Jorma Panulan kurseilla Vaasassa on vuosikymmenien saatossa nähty niin kapellimestarimaailman tulevia maailmantähtiä kuin tärkeää perustyötä tekeviä pedagogeja. Huikean kokemuksen omaava

maestro Panula löytää musiikista olennaisen, ja kurssien suosio kertoo, että hän osaa myös välittää sen oppilailleen. Kapellimestarikurssin päätöskonsertissa laitetaan viikon aikana hankitut opit täyteen käyttöön!”

Vaasan kaupunginorkesteri

Las Vegas

2.10.2025 klo 18

joht. Antti Rissanen

sol. Juki Välipakka & Chiara Orlandi

Come Fly With Me, Fly Me to the Moon, My Way, I Wanna be Loved by You.... <https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuuria-vaasassa-ja-seudulla/vaasan-kaupunginorkesteri/las-vegas/>

VAASA BAROQUE

LES ARTS FLORISSANTS - OOPPERA

10.10.25 KL 19.00 Vaasan

kaupungintalo

11.10.25 klo 19.00 Ritarihuo-

ne, Helsinki

vaasabaroque.com

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

TARPEETTOMIA IHMISIÄ

Ensi-ilta 23.10.2025 KLO 19

Julia-sali

Kotimaisen näytelmäkirjallisuuden vaikuttavimpia draamoja.

<https://www.netticket.fi/tarpeettomia-ihmisia-vaasa>

VAASA BAROQUE

SCHÜTZ: MUSIKALISCHE EXEQUIEN

25.10.26 KL 19.00 Vaasan

Kolminaisuuden kirkko

26.10.25 Paraisten kirk-

ko

vaasabaroque.com

VAASAN KAUPUNGINORKESTERI

BAROKIN LOISTO JA KAUNEUS

30.10.25 klo 18.00

Kaupungintalo

Vaasankaupunginorkesteri.fi

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

IKUISESTI NUORI

Ensi-ilta 31.10.2025 KLO 19

Romeo-sali

”Ikuisesti nuori on riemukas musiikkikomedia, joka on

täynnä elinvoimaista iloa. Kun ikäännymme, muuttumeko vanhoiksi? Vai olemmeko aina ikuisesti nuoria?”

<https://www.netticket.fi/ikuisesti-nuori-vaasa>

KÄLKKÄBRA Kokkolan Oopperajuhlat

14-16.11.25

”Ihmisläisyydelle ja oopperaa oopperan vuoksi”

www.kpkamariooppera.fi

VASA LITTFEST 2025

13.-15.11.2025.

Vaasa LittFest on kaksikielinen kirjallisuusfestivaali, jota on järjestetty Vaasassa vuodesta 2001 lähtien. Festivaali tarjoaa syvällisiä keskusteluja, jotka avaavat tärkeitä teemoja ja ajatuksia. Tämän vuoden teemana on Raja(t), kirjallisuuden syventäviä päiviä on luvattu!

RUSK

18-22.11.2025

Kamarimusiikkia Pietarsaaressa

Taiteellinen johtaja

Anna-Maria Helsing

Vuoden säveltäjä

Dobrikna Tabakova

www.ruskfestival.fi

BEATLES GOES KOKKOLA

Snellman-sali, Kokkola

21.11.2025 klo 18

Vaasan kaupunginorkesteri

joht. Jussi Lampela

Markku Veijalainen, juontaja

”Vaasan kaupunginorkesteri vieraillee suosituilla Beatles-ohjelmallaan Kokkolassa yhdessä 1960-luvun

popkulttuurista kaiken tietävän Markku Veijalaisen kanssa. Illan aikana kuullaan mainioita tarinoita ja ennen kaikkea tähteläisiä sovituksia Liverpoolin Fab Fourin laulukirjasta.”

<https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuuria-vaasassa-ja-seudulla/vaasan-kaupunginorkesteri/beatles-goes-kokkola/>

KESKI-POHJANMAAN KAMARIORKESTERI

Joulukonsertti

12.12.25 klo 19:00

Kokkolan kirkko

www.kamariorkesteri.fi

VAASA KAUPUNGIN PALO

Vaasan kaupungin palo vuonna 1852

Takautuva katsaus 50 vuoden takaa, julkaistu alun perin Brandluren-lehdessä vuonna 1902, nyt modernilla suomella.

Harva suomalainen kaupunki on säästynyt tulen tuholta, ja suurimpiin katastrofeihin kuuluu epäilemättä Vaasan palo viisikymmentä vuotta sitten. Uskomme, että lukija löytää mielenkiintoa seuraavasta kuvauksesta, joka julkaistiin aikansa lehdistössä:

Tuskin oli Porin palon savut ehtineet hälventyä*, kun uusi, yhtä kauhea ja tuhoisa onnettomuus pyyhkäisi pois jälleen yhden Suomen kukoistavista kaupungeista. Tiistaina 3. elokuuta 1852 sää oli helteinen ja pilvetön. Kevyt lounaismyrsky, joka voimistui päivän kuluessa länsituuleksi, puhalsi kaupungin yli, kun tuli syttyi hieman ennen kello 10 aamupäivällä raatimies Aurénin kaksikerroksisessa puutalossa Kauppakadun varrella – kaupungin tiheimmin rakennetussa korttelissa, jota ympäröivät samanlaiset puurakennukset. Tuli sai alkunsa, kun palvelustyttö yritti savustaa navetasta karpäsiä heittämällä hehkuvia tiiliä tyhjään tervatynnyriin, joka syttyi tuleen. Kauhussaan tyttö kantoi palavana roihuavan tynnyrin ulos paikkaan, jossa olleet oljet ja akat tekivät tulta nopeasti.

Kesä oli poikkeuksellisen kuuma ja kuiva. Metsäpalot riehuivat kymmenien kilometrien säteellä – Vöyriltä pohjoisessa aina Kristiinankaupunkiin saakka etelässä. Kun Vaasan palo alkoi, pelättiin heti, että tuulen suuntaan jäävä osa kaupungista olisi menetetty. Vesipula oli akuutti, sillä suurin osa kaivoista oli kuivunut. Kaikista yrityksistä huolimatta sammuttaminen oli turhaa. Tuli eteni nopeasti, tuhosi Borgenströmin ja Mannelinin talot, Hägglundin ja Vaakmannin talot – nykyisen Vekselipankin paikalla – sekä Wolffin talon, kirkon ja koko tämän tiheästi rakennetun alueen.

Tuho eteni nopeasti ja säälimättä. Tuli levisi paitsi tuulen mukana myös sitä vastaan ja sivusuunnassa. Jo kello seitsemän illalla Vaasasta oli jäljellä vain lääninsairaala, vankila, ortodoksinen kirkko ja muutamia rakennuksia hovioikeuspuistikon eteläpuolella. Hovioikeuden talo, kaupungin ylpeys, rakennettu Kustaa III:n aikana, säilyi.

Muun muassa seuraavat rakennukset tuhoutuivat: raatihuone, vekselipankki, lukion ja yläalkeiskoulun tilat, reaalikoulu, kaunis kirkko (alttaritaulu kuitenkin pelastettiin), seuraintalo ja lääninhallituksen silloiset tilat Eoschierin talossa – jossa arkistot tuhoutuivat, samoin kuin raatihuoneen ja koulun asiakirjat. Vain pieni osa lu-

kion kirjastosta ja kokoelmista pelastui. Valtavat määrät irtainta omaisuutta katosivat – rakennuksissa, kaduilla, reissä, pelastusyrityksissä ja varkauksissa. Kruununmakasiini säilyi. Suuret tavaravarastot, käteiset rahat, liikekirjat, kirjakaupan varasto ja suurin osa painotalon omaisuudesta tuhoutuivat.

Kolme kuolonuhria tunnetaan: venäläinen parturi, työmies ja vanha nainen. Useita sotilaita jäi kadoksiin. Sekasorto oli valtava – mutta samoin uhrautuvaisuus, avuliaisuus ja isänmaanrakkaus. Kaikista suunnista tuli apua – etenkin ruoka-atarvikkeita.

Vaasa jäi autioksi. Talot olivat niin perin pohjin tuhottuja, ettei juuri tukkejakaan jäänyt pystyyn. Maasta kohosi edelleen savua sammalten ja täytemaiden läpi. Satoja palaneita savupiippuja seisoivat kuin hautakivet suurkaupungin kalmistossa – muisto, jota ei unohdeta. Suurin osa väestöstä pakeni. Vain kymmenesosa entisestä väkirikkaasta kaupungista jäi. Loput leiriytyivät Palosaarelle ja ympäröiviin kyliin.

Jumala ja kansan myötätunto auttakoot onnetonta Vaasaa!

Toinen aikalaiskirjoittaja totesi:

Kahdessatoista vuodessa, jotka olivat kuluneet Haminan tuhosta, Suomi oli vaipunut turvallisuuden tunteeseen. Kun joka vuosi luettiin palovakuutusyhtiöiden kasvavista voitoista ja vain muutamasta tuhannesta ruplasta, jotka maksettiin korvauksina, alettiin uskoa, että nykyaikaiset rakennusmääräykset ja parempi palontorjunta olivat tehneet meistä turvasa olevia. Kaupungit unohtivat lähes vaaran, ja palokuntien aikoinaan innokas järjestäminen oli pysähtynyt.

Silloin luonto antoi varoituksen ja tuhosi Porin. Hirvittävä onnettomuus, sanottiin – mutta harvinainen sellainen, lisättiin. Vain poikkeuksellisten olosuhteiden yhdistelmä saattoi aiheuttaa sellaisen katastrofin, ajattelivat ne, jotka eniten uskoivat aikansa tekniikkaan.

Jumala antoi vielä toisen merkin. Kaksi kuukautta ja kaksitoista päivää Porin tuhon jälkeen katastrofi kohtasi Vaasan. Keskellä päivää, arkipäivänä, kaupungin vilkkaimpaan aikaan, laskeutui punainen lintu (tuli) rauhallisen katon päälle. Yhdeksän tuntia myöhemmin oli vanha Vaasa – kaupunki, joka ei ollut koskaan aiemmin palanut – savuava rauniokasa.

Onnettomuus iski niin äkkiä, että monet ehtivät pelastaa vain henkensä. Tuli oli niin raju, kuivuus niin ankara, että yksi kipinä saattoi sytyttää suuriakin rakennuksia. Myrskyä ei ollut – vain kohtalainen tuuli. Mutta ilma oli niin kuumaa ja kuivaa, että puoliksi palaneet paperit, virsikirjan lehdet, metallinkappaleet ja jopa hiiltyneet setelit laskeutuivat sinä päivänä Vöyrille, Oravaisiin ja kyliin jopa 60–70 kilometrin päässä palopaikasta. Liekit näkyivät 45 kilometrin päästä – keskellä kirkasta päivää.

Det första fotografiet i Finland hade tagits tio år tidigare men det fanns säkerligen inga kameror i Vasa denna ödesdigra dag. De första färgfotografierna togs först på 1940-talet. De bilder som här finns publicerade är rekonstruktioner för hur det kunde se ut i Vasa den 3 augusti år 1852, gjorda av AI.

Ensimmäinen valokuva Suomessa oli otettu kymmenen vuotta aiemmin, mutta Vaasassa ei tuona kohtalokkaana päivänä varmasti ollut kameroita. Ensimmäiset värivalokuvat otettiin vasta 1940-luvulla.

Tässä julkaistut kuvat ovat tekoälyn tekemiä rekonstruktioita siitä, miltä Vaasa on saattanut näyttää 3. elokuuta 1852.

The first photograph in Finland had been taken ten years earlier, but there were certainly no cameras in Vaasa on that fateful day. The first color photographs were not taken until the 1940s. The images published here are reconstructions of what Vaasa might have looked like on August 3, 1852, made by AI.

HISTORIA

VAASAN PALO 3 ELOKUUTA, 1852

Pali-Maja ja runo Wasan kaupungin tulipalosta

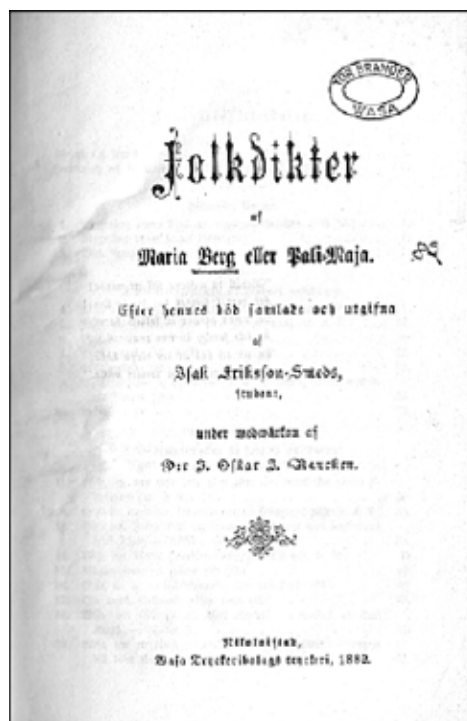

Hänen mukaansa tuli oli Jumalan rangaistus ihmiskunnan synneistä – ja monet hänen aikalaisistaan, papit mukaan lukien, olivat luultavasti samaa mieltä.

Marie Johansdotter Berg, joka tunnetaan salanimellä Pali-Maja, syntyi 10. joulukuuta 1784 Palissa, maatilaryhmässä Österlandsvägen varrella Pörtomissa. Hänen isänsä Johan Hansson Uppgård oli muuttanut Pörtomille Närpiön Pjelaxista mentyään naimisiin Maria Greta Uppgårdin kanssa ja omistetuksi puolet Uppgård-nimisestä tilasta. Kun kotitila vaihtui, perhe joutui muuttamaan niitylle nimeltä Pala tai Pali, nimi elää tähän päivään asti. Perheessä oli 14 lasta, joista 9 selvisi aikuisuuteen. Isak Smeds kertoo perheestä vuonna 1882 julkaistussa runokirjassa: ”Kaikilla lapsilla oli viisas pää ja iloinen halu oppia kaikki, mitä heidän mieleensä tuli.”

Hän kuoli 11. lokakuuta 1867 Närpiössä. Aikanaan hän oli maamme tuotteliain naisrunoilija.

Hän oli aikanaan yksi Närpiön alueen arvostetuimmista ihmisistä. Vuonna 1882 julkaistiin kirja, joka sisälsi löydetty runot, ja sen esipuheessa lehtori Isak Smeds Pe-

talaxista kirjoittaa: ”Runoilija, jonka lauluja epäilemättä lauletaan yleisimmin koko Pohjanmaalla ja jota kuulin lapsuudessani kotimaassani niin suurella ihailulla ja kunnioituksella.”

Pali-Majin on täytynyt olla erittäin lahjakas, sillä hänestä tuli jo 18-vuotiaana ”koulumestari” ja siinä roolissa hän vastasi lasten kasvatuksesta monissa Närpiön kylissä. Jo 18-vuotiaana hän alkoi kirjoittaa runoja. 20-vuotiaana hän vieraili Tukholmassa, matka lähti veneellä Närpiöstä. Hänen matkatovereidensa kerrotaan kuvailleen häntä ”laululinnuksi”.

Vaasan tulipalo ja kansan valitus

Yksi Palis-Majan tunnetuimmista runoista kertoo suuresta Vaasan tulipalosta 3. elokuuta 1852, jolloin lähes koko kaupunki tuhoutui tulipalossa. Tulipalo on yksi Suomen suurimmista kaupunkipaloista, ja yli 2500 ihmistä jäi kodittomiksi. Useita kuoli, kokonaisia naapurustoja tuhoutui tuhkaksi ja kirkkoja ja kouluja tuhottiin. Hän kirjoitti runon lohduttaakseen kaikkia niitä, jotka ovat jääneet kodittomiksi hirvittävän tulipalon vuoksi

Palis-Majan runo tästä tapahtumasta, ”Wasan kaupungin tulipalo”, on ainutlaatuinen dokumentti ajastaan. Vahvoilla uskonnollisilla kuvilla hän kuvailee ihmisten epätoivoa, tulipaloa pakenevia lapsia, kirkonkellojen putoamista ja vihaisen Jumalan rankaisemaa kaupunkia. Pali-Maja oli syvästi tietoinen siitä syntisestä elämästä, jota Vaasassa elettiin ennen tulipaloa. Viihde kukoisti, tavernoja oli runsaasti, tansseja järjestettiin yksi toisensa jälkeen, kiertävät teatteriryhmät ilahduttivat kaupunkilaisia. Hänen mukaansa tuli oli Jumalan rangaistus ihmiskunnan synneistä – ja monet hänen aikalaisistaan, papit mukaan lukien, olivat luultavasti samaa mieltä.

Samalla hän vetoaa Jumalan armoon, vaatii parannusta ja solidaarisuutta apua tarvitsevia kohtaan. Se on runo, joka sekä suree että kehottaa – se on yhtä paljon esirukousta kuin kansan kollektiivista valitusta.

Tässä on Pali-Majan runo Vaasan kaupungin tulipalosta (oma käännöksemme), täydennettynä kommenteilla jokaiseen säkeeseen:

Jumalani, kaiken hyvän lähde,
minä lankean nöyrästi eteesi.
Anna huokausteni tulla kuulluiksi –
minä rukoilen Jeesuksen nimessä.
Oi Pyhä Henki, rukoile puolestani,
jotta rukoukseni kuultaisiin.

☐ *Selitys:*

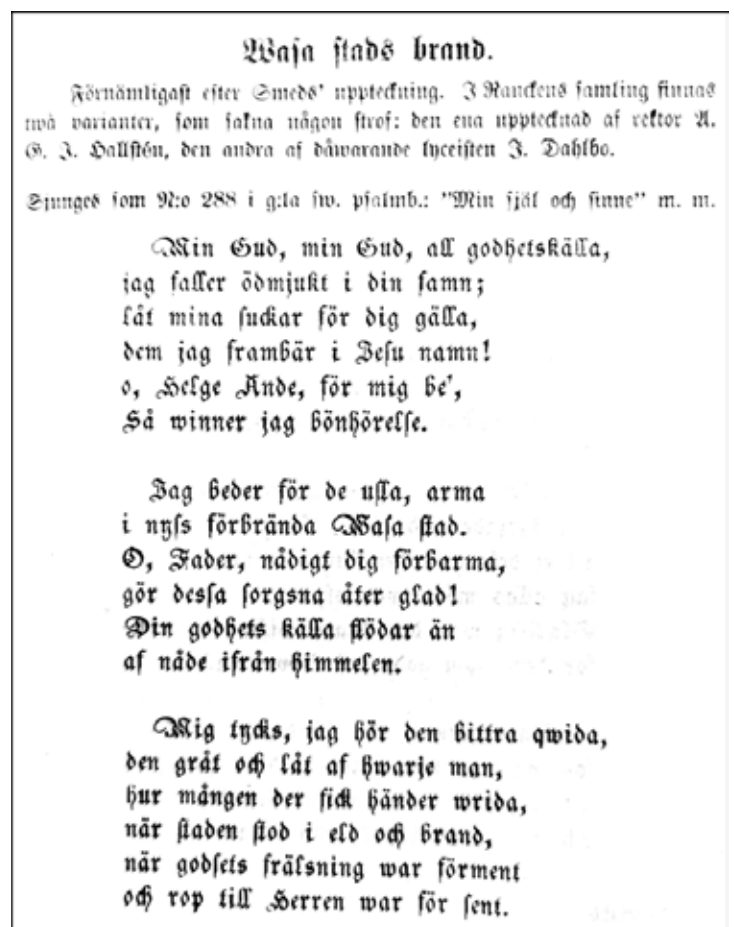
Runo alkaa henkilökohtaisella rukouksella. Puhuja tunnustaa Jumalan hyvyyden ja oman pienuutensa. Jeesuksen nimessä rukoileminen on kristillinen

traditio, ja Pyhää Henkeä pyydetään avuksi viemään rukoukset Jumalalle. Sävy on hartaan nöyrä.

Minä rukoilen niiden puolesta,
jotka ovat köyhiä ja murtuneita
palaneessa Vaasan kaupungissa.
Oi Isä, osoita jälleen armosi –
käännä heidän surunsa iloksi.
Hyvyytesi virtaa yhä
taivaan iankaikkisesta lähteestä.

☐ *Selitys:*

Rukous laajenee koko kaupungin väestön puolesta. Vaasan palo (1852) on taustana, ja puhuja pyytää Jumalan armoa ja lohtua heille, jotka ovat menettäneet kaiken. Jumalan armo on kuin ehtymätön taivaan lähde.

Tuntuu kuin kuulisin katkerat valitukset,
itkun jokaisen ihmisen huulilta.
Niin moni joutui vääntämään kätensä epätoivossa
kun kaupunki oli liekeissä –
kun toivo omaisuuden pelastamisesta haihtui
ja huudot Jumalalle tulivat liian myöhään.

☐ *Selitys:*

Tässä puhujan empatia nousee esiin: hän eläytyy katastrofin niin voimakkaasti, että kokee kuulevansa valitukset. Tunnelma on täynnä epätoivoa

ja katkeruutta – avuttomuutta tulen edessä.

Pienet lapset, jotka juuri olivat oppineet kävelemään,
jouduttiin äkkiä vetämään pois tulesta.
Vauvat, jotka nukkuivat kehdoissaan,
pakenivat samassa kauhussa –
heidän sänkynsä avoimen taivaan alla
oli kaikki, mitä heille jäi.

□ *Selitys:*

Säkeistö kuvaa erityisesti lasten kohtaloa. He menettivät kotinsa ja joutuivat pakenemaan liekkejä – usein vanhempien käsivarsilla. Tuo ”avoin taivas” symboloi täydellistä kodittomuutta ja turvattomuutta.

Vanhukset harmaine hiuksineen
eivät olleet koskaan nähneet tällaista hätää.
Tulen voima nieli kaiken,
ja monet menettivät henkensä –
ne, jotka yrittivät pelastaa sekä omaisuutensa että sielunsa,
joutuivat itse liekkien saaliiksi.

□ *Selitys:*

Vanhimmatkaan eivät olleet kokeneet vastaavaa. Tulipalo kuvataan hallitsemattomana voimana, joka tuhosi sekä aineelliset että hengelliset arvot. Traagisuus korostuu: ihmiset kuolivat yrittäessään pelastaa sekä omaisuutensa että elämänsä.

Huutoja kuului joka puolelta –
ihmisten ja eläinten suista,
kaikki avuttoman hädän keskeltä.
Viaton eläin ei ollut tehnyt syntiä,
mutta sekin joutui kärsimään
ihmisen rikoksista Jumalaa vastaan.

□ *Selitys:*

Tässä runoilija ottaa teologisen näkökulman: koko luomakunta kärsii ihmisen syntien tähden. Eläimet kuvataan viattomina uhreina. Tämä alleviivaa tapahtuman traagisuutta ja tuo siihen universaalin sävyn.

Tulen voimaa ei voitu pysäyttää.
Se levisi niin nopeasti ja rajusti,
ettei ihmisen ponnisteluilla ollut mahdollisuuksia.
Totisesti – onneton oli se päivä,

jolloin niin moni menetti kaiken.

□ *Selitys:*

Tässä säkeistössä tuli saa lähes mytologisen voiman – ihmisen keinot eivät riitä sen pysäyttämiseen. Runoilija kuvaa palopäivää kohtalokkaana, peruuttamattomana hetkenä historiassa.

Kaikki tämä kurjuus –
nähdä kotinsa ja omaisuutensa palavan,
nähdä muurien sortuvan tuhkaksi
eikä tietää,
missä voisi levätä yön tullen.

□ *Selitys:*

Tässä korostetaan kodin merkitystä – ei vain rakennuksena, vaan turvapaikkana. Kodin menetyks on myös identiteetin ja ihmisarvon menetyksiä. Yön kylmyys ja pimeys korostavat turvattomuutta.

Kuinka sydäntä särkevää oli
kun kirkonkellot putosivat tornista –
ikään kuin enkelitkin olisivat itkeneet
kun Jumala vihassaan
salli pyhäkön palaa
eikä lähettänyt suojaa ylhäältä.

□ *Selitys:*

Symbolisesti merkittävä säkeistö: kirkonkellojen sortuminen kuvaa hengellisen maailman järkkymistä. Jumalan viha nähdään syynä siihen, ettei kirkkoa suojeltu. Tämä tuo mukaan Vanhan testamentin tuomion sävyjä.

Sinä Vaasa, maan kruunu,
joka äsken loistit koko komeudessasi –
oletko menettänyt uskosi Jumalaan?
Onko ylimielisyytesi saanut sinut unohtamaan,
että Jumala ei siedä ylpeyttä
ja antaa vihansa maljan vuotaa yli?

□ *Selitys:*

Tässä esitetään moraalinen ja hengellinen syytös: oliko Vaasa liian ylpeä, liian maallinen? Runoilija käyttää profeetallista kieltä, jossa Jumalan tuomio kohtaa ne, jotka hylkäävät nöyryyden.

Eikö siellä ollut viittä vanhurskasta,
jonka rukoukset olisivat voineet pelastaa sinut?
Vanhurskaiden rukous

voi pysäyttää jopa tulen voiman –
kyllä, jopa vielä suuremmassa hädässä.

□ *Selitys:*

Viittaus Raamatun kertomukseen Sodoman kaupungista (1. Moos. 18). Jumala olisi säästänyt kaupungin, jos siellä olisi ollut edes kymmenen vanhurskasta.

Kyllä repii sydäntä
nähdä lasten kulkevan kodittomina.
Oi Jumala, sinä joka tunnet kaikki kyyneleet –
älä anna heidän jäädä ilman suojaa.
Anna heille koti ja turva,
niille, jotka nyt kärsivät puutteesta.

□ *Selitys:*

Palataan lasten kohtaloon – nyt rukouksessa pyydetään konkreettista apua: koti, turva, ruokaa. Jumalaa kutsutaan ”kynelten tuntijaksi”, mikä tuo säkeistöön hellää myötätuntoa.

Se sydän, jota ei kosketa
eikä tahdo antaa apua,
ei voi myöskään odottaa
apua omassa hädässään.
Sillä Herra kohtaa jokaisen ihmisen –
olkoon hän miten rikas tahansa.

□ *Selitys:*

Tässä runoilija muistuttaa kuulijaa vastuusta: jos emme auta hädässä olevia, emme voi odottaa apua itse. Jumala kohtelee kaikkia – myös rikkaita – oikeudenmukaisesti.

Nyt päätän nämä surulliset säkeet,
jotka on kirjoitettu kyynelsilmin,
syvällä rukouksella Jumalan puoleen,
joka omistaa kaiken rikkauden:
Auta ahdingossa olevia heidän vaikeuksissaan
ja anna heille jälleen jokapäiväinen leipänsä.

□ *Selitys:*

Lopuksi runoilija palaa rukoukseen. Vaikka runo on surullinen, se päättyy toivoon: pyyntöön, että Jumala auttaisi kärsiviä ja täyttäisi heidän perustarpeensa. Viimeinen säe muistuttaa Isä meidän -rukouksen sanomaa.

VAASA FUTURE FESTIVAL

VAASA FUTURE FESTIVAL

Kansainvälinen taidenäyttely tuo digitalisaation perhosvaikutukset näkyviksi Vaasassa

VAASASSA avautuu elokuussa poikkeuksellinen taidenäyttely, joka yhdistää taidetta ja tiedettä tarkastellakseen digitalisaation todellisia ympäristövaikutuksia. Butterfly-näyttely kysyy, mitä tapahtuu planeetalle, kun jokainen klikkaus ja ChatGPT-haku kuluttaa luonnonvaroja.

Wasa Innovation Centerin ”Katakombeissa” 12.-31. elokuuta 2025 esitettävä näyttely on Vaasan yliopiston, Deakin yliopiston, Uumajan yliopiston ja Tampereen yliopiston Games research labin yhteinen kansainvälinen hanke. Se liittyy Wasa Future Festivalin ohjelmiin ja tarkastelee kriittisesti ihmisen ja luonnon välistä kehitystä globaalisti.

Teknologia kritisoi itseään. Näyttelyn keskeinen ajatus on paradoksaalinen: se hyödyntää samaa teknologiaa, jota se problematisoi. Tekoäly, virtuaalito-

dellisuus ja äänidatateknologia toimivat sekä mediumina että kritiikkikohteenä. Näyttely osoittaa, kuinka nämä teknologiat määrittävät elämäämme ja kuinka taide voi käyttää teknologiaa itsensä kritisointiin. ”Mitä digitaalisemmaksi tulemme yhdellä alueella, sitä merkittävämmäksi saattaa digitalisaation vaikutus kasvaa jollakin toisella alueella”, kuvaa näyttelyn lähtökohtaa tuottaja Elina Melgin Vaasan yliopistosta.

Näyttelyn filosofinen perusta on ”ekosofia” – filosofia ekologisten järjestelmien ja ihmisten arvojen välisestä keskinäisestä yhteydestä. Käsite yhdistää ”ekon” (ekologia) ja ”sofian” (viisaus) pohtimaan, kuinka teknologinen kehitys vaikuttaa ympäristöön ja ihmisiin. Maailmanlaajuinen taiteilijaryhmä

Butterfly-näyttelyssä esitellään kansainvälisesti tunnustettuja taiteilijoita ympäri maailmaa. Mukana ovat muun muassa Moa Cederberg Suomesta,

Jurgis Peters Latviasta ja Suomesta, Samuel Kujala Suomesta sekä laaja australialainen taiteilijaryhmä Cameron Bishopista Spencer Roseen. Erityisen kiinnostavaa on useita palkintoja voittaneiden Jack Manning Bancroftin ja Tyson Yunkaportan yhteistyö, jossa he tuovat uutta sanastoa nopeasti kehittyvään digitaaliseen maisemaan Australian alkupe- räiskansojen tietojärjestelmien kautta.

Taiteilijat käsittelevät tekoälyn, kestävyiden ja ekosofian kysymyksiä ja vaikutuksia kulttuuriin, kieleen, yhteiskuntaan, ympäristöön, ihmisen toimijuuteen ja ihmissuhteisiin. Älykäs teollisuus tarvitsee kestäviä energiaratkaisuja. Näyttely nostaa esiin ajankoh- taisen haasteen: teollisuudesta on tulossa paitsi digitaalinen, myös oletettavasti ”älykäs”. Haasteena on löytää kestäviä energiaratkaisuja tämän älyk- kyyden pyörittämän teknologi- an ylläpitämiseksi.

Jokainen pieni klikkaus ja haku

Googlessa tai ChatGPT:ssä kuluttaa luonnonvaroja. Näyt- tely tekee nämä piilossa olevat ympäristövaikutukset näkyvik- si ja pohtii, kuinka voimme kehittää teknologiaa kestävä- mäksi.

Kuraattoriryhmä ja oheisohjelmisto

Näyttelyn on kuratoinut kan- sainvälinen tiimi, johon kuulu- vat apulaisprofessori Rebekah Rousi Vaasan yliopistosta, apulaisprofessori Toija Cinque Deakin yliopistosta Australia- sta, tohtori Anne Scott Wilson Deakin yliopistosta, Aska Mayer Tampereen yliopistosta sekä apulaisprofessori Esteban Guerrero Rosero Uumajan yliopistosta Ruotsista.

Näyttelyn arkkitehtuurista vastaa yhdessä kuraattoriryh- män kanssa Lyndsey Morley Iso-Britanniasta ja Suomesta. Näyttelyn oheisohjelmistoon kuuluu Butterfly-symposium 12. elokuuta 2025 sekä ohjel- maa koululaisille. Näyttelyn avajaiset kutsuvieraille järje- stetään 11. elokuuta kello 17.30- 19.30.

Luettelo ja lisätiedot

Butterfly-näyttelystä julkaistaan noin 80-sivun taidenäyttelylu- ettelo heinäkuussa. Se sisältää 18 taiteilijaesittelyä ja viisi tieteellistä artikkelia. Luettelon toimittajia ovat Rebekah Rousi, Toija Cinque ja Katey O’Sul- livan.

Näyttely on syntynyt apura- hoituksen ja kumppanuuksien turvin, joista Wasa Innovation Center on merkittävin. Näyttely on avoinna yleisölle 12.-31. elokuuta 2025 osana Wasa Future Festivalia Pukinkulman Gerbyntiellä 16 Vaasassa.

TAIDE

OLAVI LANU

Luonnon ja taiteen harmonia – Olavi Lanun ikuinen perintö Lahden sydämessä

LAHDEN Kariniemessä, Kariniemenmäen lehtimetsässä, sijaitsee yksi Suomen ainutlaatuisimmista taideelämyksistä. Lanu-puisto rakentui vuosina 1989–1992, kun Lahden kaupunki tilasi kuvataiteilija Olavi Lanulla yhteensä 12 veistosta. Tämä poikkeuksellinen kokonaisuus on enemmän kuin pelkkä veistospuisto – se on taiteilijan näkemys taiteen ja luonnon erottamattomasta yhteydestä.

Viipurilaisesta pojasta kansainväliseksi taiteilijaksi

Lennart Olavi Lanu, joka tunnetaan ystäviensä keskuudessa Ollina, syntyi ja kasvoi Viipurin maalaiskunnassa Viipurinlahden rannalla vuonna 1925. Hänen nuoruutensa sotavuosina muokkasi syvästi tulevan taiteilijan maailmankuvaa. Sodan aikana hän oppi betoniesteyksikössä palvellessaan betonivalun salaisuudet – taidot, jotka myöhemmin määrittivät hänen taiteellista ilmaisuaan.

Kuvanveistäjänä Lanun kansainvälinen läpimurto tapahtui Venetsian bienaalissa vuonna 1978, jossa hän esitteli teoksensa ”Elämää Suomen metsissä”. Tämä oli käännteentekevä hetki, jota pidettiin katalysaattorina taiteilijan koko myöhemmälle tuotannolle. Venetsiassa maailma näki ensimmäistä kertaa Lanun ainutlaatuisen näkemyksen taiteen integroitumisesta luontoon.

Taiteilijan filosofia toteutuu puistossa

Olavi Lanun veistospuisto sijaitsee Kariniemen puistossa, luonnon keskellä. Taiteilijan suunnitelmien mukaisesti hänen teoksensa sulautuvat maisemaan. Tämä ei ollut sattumaa, vaan tietoinen taiteellinen valinta. Taiteilijan tavoitteena oli myös, että aika ja luonto muovaisivat teoksia – käsite, joka poikkesi radikaalisti perinteisestä kuvanveistosta.

Teokset valmistuivat nopealla tahdilla, kolme veistosta vuodessa, mutta

jokainen niistä oli tarkkaan harkittu osa suurempaa kokonaisuutta. Veistokset valettiin betoniin Renkomäen sorakuopalla Lahden taideopiston opiskelijoiden avustuksella. Teoksissa käytettiin myös opiskelijoita malleina – menetelmä, joka toi teoksiin inhimillistä lämpöä ja aitoa yhteisöllisyyttä.

Kuiskauksia sammakoista ja ajan kulumisesta

Vuosien varrella puisto on kehittynyt juuri niin kuin Lanu sen suunnitteli. Veistokset ovat vuosien varrella peittyneet ja sulautuneet luontoon, kuten taiteilija toivoi. Lanun puistossa sammalen annetaan kasvaa veistoksissa, jolloin niistä tulee elävä osa metsäympäristöä.

Lanun teemoja ovat hänen humanoidihahmoparinsa, jotka syleilevät tai suutelevat, tai luonnonmuodot, kuten kivet, pajut ja kiertyneet puut. Teokset heijastavat rakkautta, yhteenkuuluvuutta ja luonnon voimaa – teemoja, jotka koskettavat jokaista kävijää. Talvella lumen peittämät veistokset sulautuvat ja tulevat osaksi ympäröivää maisemaa luoden oman tunnelmansa jokaiseen vuodenaikaan.

Kansainvälistä tunnustusta ja paikallista ylpeyttä

Lanulle on myönnetty professorin arvonimi, Vuoden lahtelainen (1987), Pro Finlandia -mitali ja lukuisia palkintoja sekä Suomessa että ulkomailla. Hän on yksi Suomen kansainvälisesti tunnetuimmista taiteilijoista, mutta syvästi juurtunut Lahteen.

Yksi Lahden ylpeyden aiheista on Kariniemessä sijaitseva Lanun puisto, jossa kaksitoista suurta veistosta yhdessä ympäröivän luonnon kanssa muodostavat harmonisen kokonaisuuden. Se ei ole vain nähtävyys, vaan paikka, joka kutsuu pohtimaan ihmiskunnan suhdetta luontoon ja aikaan.

Elävä perintö

Tänä vuonna tulee kuluneeksi sata vuotta Olavi Lanun syntymästä (1925–2015), ja hänen perintönsä elää vahvempana kuin koskaan. Hän mainitsi suosikkiharrastukseensa pyöräilyn ja luonnossa liikkumisen – arvot, jotka näkyvät selvästi hänen taiteessaan.

Lanu Park on osoitus siitä, miten taide voi rikastuttaa kaupunkiympäristöä ja

luoda merkityksellisiä elämyksiä. Se on paikka, jossa jokainen kävijä voi löytää oman tulkintansa taiteilijan visiosta – vision, jossa luonto ja ihmisyyden aika

ja ikuisuus, kauneuden etsintä ja sen löytäminen yhdistyvät harmoniseksi kokonaisuudeksi.

ILMASTONMUUTOS

ILMASTONMUUTOS

Ilmatieteen laitos: Suomessa uusi lämpöennätys. Eikä se tähän jää.

SUOMI KOKEE poikkeuksellista helleaalttoa, kun Lappeenrannan Hiekkapakkan havaintoasemalla mitattiin eilen 33,1 °C kesän korkeimmaksi lämpötilaksi. Samaan aikaan Parikkala Koitsanlahdessa saavutettiin 30,3 °C, mikä teki tästä päivästä 14. peräkkäisen päivän, jolloin yli 30,0 °C on mitattu jossain päin Suomea.

Ilmatieteen laitoksen mukaan kyseessä on pisin peräkkäisten 30 asteen ylitysten päivien jakso vuodesta 1961 alkaen olevissa tilastoissa. Ennätys ylittää selvästi aiemmat hellejaksot ja kertoo ilmastomuutoksen vaikutuksista Suomen sääoloihin.

Hellekeli jatkuu

Ilmatieteen laitoksen ennus-

teiden mukaan helleputki saa jatkoa, ja ensi viikkokin näyttäisi alkavan yleisesti helteisenä. Kuumat lämpötilat pysyvät korkeina, vaikka ukkoset ovat yleistymässä viikon vaihtuessa, mikä voi tuoda hetkellisen helpotuksen.

Meteorologit varoittavat, että tämänkertainen helleaalto ei todennäköisesti jää ainutlaatuiseksi. Ilmastomuutos tekee tällaisista äärimmäisistä sääilmiöistä yhä yleisempiä Suomessa.

Eurooppa tulella

Suomi ei ole yksin poikkeuksellisten lämpötilojen kanssa. Kesä- ja heinäkuussa 2025 Eurooppa on kokenut laajan helleaallon, jossa paikalliset lämpötilat ovat ylittäneet 40°C, ja kesäkuu 2025 oli läntisessä Euroopassa lämpimin kesäkuu koskaan

20,49°C:n keskiarvolämpötilalla.

Imperial College Londonin analyysin mukaan äärimmäiset lämpötilat ovat saataneet aiheuttaa noin 2 300 kuolemantapausta 10 päivän aikana 12 analysoidussa kaupungissa.

Vaikka tarkempia tietoja Viron tämänhetkisistä lämpötiloista ei ole saatavilla, maan aiempi kaikkien aikojen lämpöennätys on 35,6°C, mikä jää vielä alle Suomen tämänkertaisten lukemien.

Ilmastomuutoksen vaikutukset

Länsi-Eurooppa on tällä hetkellä voimakkaan korkeapainejärjestelmän vaikutuksen alaisena, joka loukkaa kuivaa ilmaa Pohjois-Afrikasta alueelle ja johtaa äärimmäiseen kuumuuteen. Tämä aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia ka-

ikille elämänalueille, johtaa ilmansaasteiden lisääntymiseen ja suureen maastopalojen riskiin.

Meteorologien mukaan Suomen sää on muuttumassa pysyvästi. Kesät lämpenevät, ja aiemmin harvinaiset helleaallot tulevat yhä tavallisemmiksi. Tämänkertainen 14 päivän helleputki on vasta alkua sille, mitä tulevaisuudessa voidaan odottaa.

Ilmatieteen laitos kehottaa kansalaisia varautumaan jatkuvaan kuumuuteen ja noudattamaan varotoimia erityisesti ulkoilun ja fyysisen rasituksen suhteen. Ukkoskuurot voivat tuoda väliaikaista helpotusta, mutta perussuuntaus pysyy: Suomi lämpenee.

MAAILMAN EKOLOGIA

GLOBAL FOOTPRINT

Maapallo saavuttaa murtumispisteen aikaisemmin kuin koskaan

TÄLLÄ VIIKOLLA OLEMME käyttäneet maapallon resursseja tälle vuodelle. Maapallon ylikulutuspäivä osui 24. heinäkuuta tänä vuonna – varhaisin päivämäärä, jolloin ihmiskunta on koskaan polttanut planeetan vuotuiset resurssit. Tästä lähtien varastamme huomisesta.

Matematiikka on brutaalia. Ihmiskunta käyttää luontoa 1,8 kertaa nopeammin kuin maapallon ekosysteemi pystyy uusiutumaan. Rikomme tulevaisuutta, ja lasku jatkaa kasvuaan.

Tämä ei ole kaukainen kriisi. Ylikulutus ajaa kaaosta, jota näemme joka päivä – luonnon monimuotoisuuden romahtaminen, äärimmäiset sääolosuhteet, ruokapula, konfliktit huonevista resursseista. Vammat pahenevat. Joka vuosi meillä on alijäämä, velka syvenee.

Vaikka tämän vuoden Earth Overshoot Day on kaikkien aikojen aikaisin, se on pysynyt kapeassa ikkunassa yli 15 vuotta. Päivämäärä pysyy vakaana, kun paine kasvaa. Olemme täysillä, juoksemme höyryillä ja tyhjennämme sen, mitä on jäljellä.

Markkinat olivat rikki. Tämä on kylmä totuus. Taloudellisesta näkökulmasta katsottuna ylitys on selkeä esimerkki markkinoiden toimintapuutteesta. Resurssit ovat alihinnoiteltuja. Liiallinen käyttö palkitaan. Järjestelmä kannibalisoii itsensä.

Kaupungit kuluttavat resursseja. Energiajärjestelmistä vuotaa jätettä. Ravintoketjut romahtavat paineen alla. Väestö kasvaa samaan aikaan, kun maapallo kutistuu. Biosfääri vuotaa verta.

Mutta tässä on potku – ratkaisuja on olemassa. Ne ovat kannattavia. Fossiilisten polttoaineiden CO₂-päästöjen vähentäminen 50

prosentilla siirtäisi päivämäärää kolmella kuukaudella. Tasapainon palauttava teknologia tuottaa rahaa skaalattuna.

Älykäs raha näkee, mitä on tulossa. Yritykset, jotka ylittävät, asettavat itsensä rajalliseen tulevaisuuteen. Kirjoitus on seinällä.

”Työnnämme rajoja sille, kuinka paljon ekologisia vahinkoja voimme selvitä”, varoittaa tohtori Lewis Akenji Global Footprint Networkista. ”Olemme planeetalle velkaa vähintään 22 vuotta ekologista uudistumista, vaikka estäisimme uudet vahingot nyt.”

Valinta leikkaa jyrkästi. Tohtori Mathis Wackernagel, joka seuraa näitä lukuja, ilmaisee asian selvästi: ”Ylijäämä ei voi kestää. Se päättyy joko tarkoitukselliseen suunnitteluun tai hylättyyn katastrofiin.”

Suunnittelu tai katastrofi. Korjaa markkinat tai katso niiden romahtamista.

Pelkästään hiilijalanjälki kuluttaa 61 prosenttia ihmiskunnan ekologisesta budjetista. Poltamme talon saadaksemme polttoainetta lämmitykseen.

Maat, kaupungit, yritykset – se, joka sopeutuu ensin, selviää siitä, mitä tulee. Valmistautumattomat kohtaavat katastrofaalisen riskin. Resurssien turvallisuus on uusi valuutta. Puhtaan veden saatavuus, hedelmällinen maaperä, vakaa ilmasto – se määrittää, kuka menestyy ja kuka kaatuu.

Velkakello tikittää. Joka päivä heinäkuun 24. päivän jälkeen lainaamme lisää planeetalta, joka on jo ylitetty. Korkoyhdistykset. Vahinko leviää.

Huomisen päätöksellä on kuitenkin merkitystä. Tekniikka on olemassa käsikirjoituksen kääntämiseksi. Investoinnit ovat siirtymässä kohti ratkaisuja. Poliittinen tahto voi muuttua yhdessä yössä, kun selviytyminen on vaakalaudalla.

Kysymys ei ole siitä, loppuuko ylimäärä. Fysiikka takaa, että se tapahtuu.

Kysymys kuuluu, valitsemmeko lopun – vai annammeko sen valita meidät.

TEKOÄLY

ONLINE KIELENKÄÄNTÄMINEN

Parhaat online-kääntäjät vuonna 2025

Vuonna 2025 online-käännösohjelmat ovat kehittyneet ennennäkemättömän tarkkoiksi monilla kielillä. Suomen, ruotsin ja englannin välisissä käännöksissä – kolmella kielellä, joilla on erilaiset kieliopit ja juuret – tietyt tekoälypohjaiset kääntäjät toimivat muita paremmin. Tässä artikkelissa vertailemme parhaita vaihtoehtoja ja arvioimme niiden vahvuuksia sekä heikkouksia.

1. Google Translate: Luotettavin monipuolinen kääntäjä

Google Translate on edelleen yksi suosituimmista käännösohjelmista, ja se tukee yli 100 kieltä, mukaan lukien suomen ja ruotsin. Sen neuroverkkoon perustuva konekäännös (NMT) on parantunut merkittävästi, erityisesti suomen kohdalla, joka on haastava kieli monimutkaisen kieliopin vuoksi.

Hyvät puolet:

Nopea ja ilmainen
Toimii hyvin pitkien tekstien kanssa
Tarjoaa ääntämishojeita ja translitterointia

Päivittyä jatkuvasti käyttäjien korjausten perusteella

Huonot puolet:

Tuottaa joskus kummallisia sanamuotoja suomeksi
Vähemmän nyansseja kuin jotkut tekoälykilpailijat

2. DeepSeek: Nousussa oleva tekoälykilpailija

DeepSeek on noussut suosioon erityisesti pohjoismaisten kielten korkean tarkkuutensa ansiosta. Se käyttää kehittyneitä kielimalleja (LLM), jotka on viritetty skandinaavisille ja suomalais-ugrilaisille kielille, mikä tekee siitä erinomaisen valinnan suomi-ruotsi-englanti-käännöksiin.

Hyvät puolet:

Ymmärtää kontekstia paremmin kuin Google Translate
Käsittelee idiomeja ja puhekieltä hyvin
Ilmainen käyttöä (vuonna 2025)

Huonot puolet:

Rajalliset lisäominaisuudet (esim. puhekäännös puuttuu)
Kehityksessä vähemmän yleisten murteiden osalta

3. ChatGPT (OpenAI): Paras kontekstuaalisessa tarkkuudessa

ChatGPT-4.5 (tai uudemmat versiot) erottuu muista kyvyllään ymmärtää tekstin sävyä ja merkitystä, mikä tekee siitä ihanteellisen monimutkaisten tekstien kääntämiseen. Toisin kuin perinteiset kääntäjät, se osaa säätää käännösten tyyliä sopimaan esimerkiksi liike- tai kaunokirjallisiin teksteihin.

Hyvät puolet:

Luonnollisimmat käännökset
Osaa parantaa tuloksia käyttäjän palautteen perusteella
Erinomainen teknisten ja kirjallisten tekstien kääntäjä

Huonot puolet:

Vaatii maksullisen tilauksen parhaaseen suorituskyykyyn
Hitaampi kuin erikoistuneet käännösverkot

4. Gemini (Google DeepMind): Tekoälyteknologian huippu

Gemini, Googlen kehittynein tekoälymalli, integroituu Google Translateen mutta tarjoaa syvällisemmän kontekstin ymmärtämisen. Se toimii erityisen hyvin ruotsin ja englannin välisissä käännöksissä laajan oppimisdatansa ansiosta.

Hyvät puolet:

Vahva skandinaavisten kielten käsittely

Selittää käännösvalintoja (hyödyllistä oppimiseen)
Integroituu muihin Google-palveluihin

Huonot puolet:

Ei yhtä vahva suomen kielen kuin ruotsin osalta
Vaativin toiminnot edellyttävät internetyhteyttä

5. Claude (Anthropic): Tasapainoiset ja luotettavat käännökset

Claude keskittyy antamaan tarkkoja ja puolueettomia käännöksiä, mikä tekee siitä hyvän vaihtoehdon ammattikäyttöön. Vaikka se ei ole yhtä nopea kuin Google Translate, se välttää monia yleisiä virheitä suomen kieliosissa.

Hyvät puolet:

Korkea tarkkuus virallisissa teksteissä
Selittää käännösratkaisujaan
Erinomainen liike- ja akateemiseen käyttöön

Huonot puolet:

Ilmaisiversion rajoitettu
Vähemmän optimoitu arkikielelle

6. Operan Aria: Aliarvostettu vaihtoehto

Aria, OpenAI:n malleihin perustuva ilmainen työkalu, on sisäänrakennettuna Opera-selaintaan. Se toimii hyvin nopeissa

ruotsin-englanti -käännöksissä, mutta suomen kielen vivahteet saattavat tuottaa haasteita.

Hyvät puolet:

Ilmainen ja helppo käyttää
Selaimen sisäinen käännöstyökalu
Kohtuullinen tarkkuus lyhyissä teksteissä

Huonot puolet:

Epäluotettavampi pitkien asiakirjojen kanssa
Vähän kielikohtaisia mukautusvaihtoehtoja

Johtopäätös: Minkä käännösohjelman pitäisi valita?

Arkikäyttöön: Google Translate (nopea, luotettava, ilmainen)
Liike- ja akateemisiin käännöksiin: ChatGPT tai Claude (parempi kontekstin ymmärtäminen)
Suomen kielen erityistarpeisiin: DeepSeek (vahvin suomalais-ugrilaisissa kielissä)
Ruotsin-englanti -käännöksiin: Gemini (luonnollisin sanajärjestys)

Loppujen lopuksi paras työkalu riippuu tarpeistasi. Vaikka tekoälykäännökset ovat kehittyneet huomattavasti, tärkeiden asiakirjojen kohdalla on suositeltavaa käyttää myös ihmisten tarkistusta.

KADUT JA TORIT

KATUTYÖT

Itäisen Kasarmintorin muodonmuutos alkaa – vanhat puut vaihtuvat, katu uudistuu

VAASAN historiallinen Itäinen Kasarmintori on muutoksen edessä: keskiviikkona 30. heinäkuuta alkaa kadun kirkon puoleisen osuuden kunnostus, joka uudistaa sekä katupinnan että viheralueet. Työt jatkuvat lokakuun loppuun saakka, ja niiden myötä alueelle tulee uusia puita, paranneltu vesihuolto ja turvallisemmat kävelyalueet.

Vanhat puut vaihtuvat – tilalle tulee enemmän ja vahvempia puita

Kadunvarren puut on tarkastettu, ja suurin osa niistä on heikossa kunnossa. Maarakennustöiden aiheuttama stressi heikentäisi niiden tilaa entisestään, joten vanhat puut korvataan uusilla.

huonokuntoiset puut ennaltaehkäisevästi, jotta ne eivät aiheuta vaaratilanteita myöhemmin. Tilalle tulee enemmän pylväsvaahteroita, joilla on paremmat edellytykset kukoistaa”, kertoo kaupungin viheralueiden vastuhenkilö.

Ainoastaan yksi puiston puu poistetaan, ja sen tilalle istutetaan uusi. Lisäksi alueelle tulee pitkäikäisiä tammia, jotka vahvistavat puiston kasvillisuutta tulevaisuutta varten.

Katutyöt haittaavat liikennettä – pysäköinti siirtyy lähikaduille

Työaikana Itäisen Kasarmintorin pysäköinti keskeytyy, ja autoilijoita ohjataan käyttämään ilmaisia pysäköintipaikkoja lähikaduilla. Työmaan ympäristöön asennetaan opasteet, jotta häiriöt pysyvät minimissä.

mahdollisimman nopeasti ja häiritsevästi. Uudistuksen jälkeen alue on kauniimpi ja toimivampi niin jalankulkijoille kuin autoilijoille”, lupaa projektipäällikkö.

Viides palokatu uudistuskierroksessa – vesihuolto uusiksi Itäinen Kasarmintori on viides palokatu, joka kunnostetaan Vaasan viime vuosina käynnistämässä katuverkoston uudistushankkeessa.

Tällä kertaa keskeisenä osana on vesihuollon parantaminen, mikä varmistaa alueen kestävämmän infrastruktuurin.

”Palokatujen kunnostus on pitkäjänteistä työtä, joka parantaa kaupungin kestävyyskykyä. Tulevina vuosina uudistukset jatkuvat muillakin kaduilla”, kertoo rakennusviraston edustaja.

☐ Turvallisempi katu – uudet pinnat ja paremmin hoidetut puut vähentävät riskiä.

☐ Vihreämpi ympäristö – enemmän puita ja monipuolisempi kasvillisuus.

☐ Kestävämpi infrastruktuuri – uusi vesihuolto varmistaa pitkäikäisemmän käytön.

Työaikataulu:

☐ 30.7.–31.10.2025

☐ Itäinen Kasarmintori (kirkon puoleinen osa)

Pysäköinti:

☐ Lähikadut tarjoavat tilapäisiä pysäköintimahdollisuuksia.

Lisätietoa:

Kaupungin rakennussivut
Kartta työalueesta

Uusi Kasarmintori on pian valmis – tervetuloa nauttimaan uudistuneesta ympäristöstä!

Lähde: www.vaasa.fi

”Päädyimme poistamaan

”Pyrimme tekemään työt

Kuka uudistuksesta hyötyy?

APTEEKKI-UUDISTUS

APTEEKIT

Apteekkien mullistus tulossa – reseptilääkkeet halpenevat, itsehoitolääkkeet myydään kaupoissa

SUOMEN apteekki-järjestelmää odottaa merkittävä uudistus, joka tuo mukanaan halvempia reseptilääkkeitä ja mahdollisuuden ostaa yleisimpiä itsehoitolääkkeitä ruokakaupoista. Sosiaali- ja terveysministeriö on julkistanut lausuntopyynnön, jossa esitetään muutoksia, joilla pyritään säästämään julkista rahaa ja parantamaan lääkkeiden saatavuutta.

Reseptilääkkeet halpenevat, apteekkien verotus uudistuu

Uudistuksen ydin on resepti-

lääkkeiden lääketaksan alentaminen, mikä näkyy suoran kuluttajien lääkekuluissa. Muutos vähentäisi valtion lääkekorvausmenoja noin 30 miljoonalla eurolla vuodessa. Samalla apteekkiveroa uudistettaisiin siten, että sen perustana olisi apteekin voitomarginaali eikä liikevaihto. Pienet apteekit, joiden voitomarginaali jää alle 250 000 euroon, vapautuisivat verosta kokonaan.

”Toteutamme hallitusohjelman mukaisen uudistuksen, joka ei vaaranna maanlaajuista apteekkiverkkoa. Hyödynnämme apteekkien osaamista terveydenhuollossa entistä paremmin,” sanoo sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen.

Itsehoitolääkkeet ruokakauppoihin – rajoi-

tettu valikoima

Yksi merkittävimmistä muutoksista on rajattuun itsehoitolääkevalikoimaan kuuluvien tuotteiden, kuten närästys- ja ummetuslääkkeiden, myynnin salliminen apteekkien ulkopuolella. Tarkoituksena on parantaa saatavuutta ja lisätä hintakilpailua.

”Tämä on maltillinen ensimmäinen askel. Valikoima perustuu asiantuntijoiden arvioihin lääketurvallisuudesta,” Grahn-Laasonen korostaa.

Myyntilupia apteekkien ulkopuoliseen myyntiin myöntäisi Fimea, ja hinnat säilyisivät edelleen säänneltyinä estääkseen liian jyrkät korotukset.

Apteekkeille uusia oi-

keuksia – virheiden korjaus helpottuu

Uudistuksessa apteekkeille annettaisiin myös oikeus korjata resepteissä olevia ilmeisiä virheitä tiukoin ehdoin. Tämä helpottaisi erityisesti tilanteissa, joissa lääkkeen saatavuus on häiriintynyt.

Lausuntoja uudistuksesta voi antaa 18.8.2025 asti. Jos kaikki sujuu suunnitelmien mukaan, muutokset astuisivat voimaan 1.1.2026.

”Tavoitteenamme on tehokkaampi, turvallisempi ja edullisempi lääkehuolto,” ministeriö tiivistää.

ILMASTONMUUTOS

RADIO FREE EUROPE/RADIO LIBERTY

Kabulista on tulossa maailman ensimmäinen pääkaupunki, josta vesi loppuu

Kirjailija: Farangis Najibullah
Kabulista voi tulla maailman ensimmäinen pääkaupunki, josta vesi loppuu kokonaan, asiantuntijat sanovat ja syyttävät kriisistä nopeaa väestönkasvua, ilmastomuutosta ja huonoa hallintoa.

Afganistanin pääkaupungin pohjaveden pinta on romahtanut jopa 30 metriä viimeisen vuosikymmenen aikana, kun taas lähes puolet kaupungin porakaivoista – asukkaiden tärkein juomaveden lähde – on kuivunut, Mercy Corps -kansalaisjärjestön tuoreen tutkimuksen mukaan.

Pohjaveden kysyntä kaupungissa on suhteettoman suurta: joka vuosi vettä otetaan 44 miljoonaa kuutiometriä enemmän kuin voidaan luonnollisesti täydentää – lähes kaksinkertainen määrä kestävään määrään verrattuna.

Kabulin väkiluku on kasvanut noin 2 miljoonasta vuonna 2000 yli 6 miljoonaan vuonna 2025, mikä aiheuttaa valtavaa painetta sen vesivarannoille.

Kaupungin pohjavesikerroksia tyhjentää myös yli 100 000 sääntelemätöntä porakaivoa ja satoja tehtaita ja kasvihuoneita, RFE/RL:lle puhuneiden Mercy Corpsin ja Afganistanin vesihuoltoasiantuntijoiden mukaan.

”Kabulissa on noin 400 hehtaaria kasvihuoneita, jotka kulluttavat noin 4 miljoonaa kuutiometriä vettä vuodessa. sanoi Najibullah Sadid, Saksassa toimiva vesivarojen ja ilmastomuutoksen tutkija. ”Kabulissa toimii myös yli 500 juomayritystä. Vain yksi tällainen yritys, Alokozay, kaupungin suurin virvoitusjuomayhtiö, käyttää noin miljoona kuutiometriä pohjavettä vuodessa.”

YK on varoittanut, että ilman nopeita toimia Kabulin pohjavesi voi ehtyä vuoteen 2030 mennessä, mikä voi aiheuttaa eksistentiaalisen uhan asukkaille ja aiheuttaa suuren muuttoaalton.

”Täytyy valita veden ja ruoan välillä”

Monet Kabulin osat ovat jo kuivuneet, ja asukkaat ovat täysin riippuvaisia säiliöautoista ostamansa rajallisen vesimäärästä.

Eräs henkilö, joka asuu suhteellisen vauraalla Taimanin alueella Luoteis-Kabulissa, sanoo käyttävänsä neljänneksen palokastaan veteen.

”Kuukausipalkkani on 21 000 afganistanilaista (300 dollaria) ja käytän vähintään 5 000 afganistanilaista (70 dollaria) veteen 10-henkiselle perheellemme”, hän kertoi RFE/RL:lle 26. kesäkuuta. ”Käytämme tätä vettä teehen, ruoanlaittoon, tiskaamiseen, pyykinpesuun ja kylpemiseen.”

”Monilla perheillä ei ole varaa ostaa vettä, se on kuin joutuisi valitsemaan veden ja ruoan välillä”, Taimanin asukas sanoi.

Hän sanoi myös, että ne, jotka eivät pysty maksamaan vedestä, matkustavat useita kilometrejä tuodakseen sitä alueilta, joilla on julkiset vesipumput. Jopa helteisellä kesäsäällä monet

Kabulin kerrostalot saavat vettä vain kerran tai kahdesti viikossa.

Veden saastuminen on toinen suuri haaste, joka on vaivannut Afganistania, jossa YK:n mukaan lähes 80 prosentilla ihmisistä ei ole pääsyä puhtaaseen juomaveteen.

Suurin osa Kabulin pohjavedestä on saastunutta jätevedellä, myrkyillä ja korkeilla arseenipitoisuuksilla, asiantuntijat sanovat.

Mahdolliset ratkaisut

Länsimaiden tukema entinen Afganistanin hallitus, joka romahti vuonna 2021, sai Maailmanpankin mukaan yli 4 miljardia dollaria kansainvälisiltä avunantajilta vesisektorinsa uudistamiseen, mutta ala on edelleen suurelta osin alikehittynyt sekä pääkaupungissa että muualla maassa.

Kabulin nykyisen Taleban-johtoisen hallituksen virkamiehet eivät vastanneet RFE/RL:n kommenttipyyntöön. Monet paikalliset asiantuntijat uskovat kuitenkin, että Afganistanin pääkaupunki voisi silti ratkaista vesikriisinsä suhteellisen nopeasti, jos päättäväisiin toimiin ryhdytään.

”Tämä ongelma ei ole uusi. Yli vuosikymmenen ajan Afganistanin viranomaisille on esitetty erilaisia ehdotuksia ongelman ratkaisemiseksi, mutta se ei ole koskaan ollut heille prioriteetti”, Sadid kertoi RFE:lle.

Lähde: <https://www.rferl.org/a/kabul-water-crisis-running-out-of-water-afghanistan-2025/33461892.html>
Yllä oleva teksti on ote. Käännetty englannista.
Tekijänoikeus (c)2025 RFE/RL, Inc. Käytetty Radio Free Europe/Radio Liberty:n luvalla

KAKSIKIELISYYS

Kaksikielisyys on hyväksi aivoillesi

KYKY PUHUA USEAMPAA kuin yhtä kieltä on pitkään yhdistetty kognitiivisiin, sosiaalisiin ja ammatillisiin etuihin. Viimeaikaiset neurotieteelliset tutkimukset ovat kuitenkin paljastaneet, että kaksikielisyys antaa myös merkittäviä neurologisia etuja, parantaa aivojen toimintaa, viivästyttää kognitiivista heikkenemistä ja jopa suojaa hermoston rappeutumissairauksilta, kuten Alzheimerin taudilta (Bialystok 2011, 229).

Tässä artikkelissa tarkastellaan kaksikielisyyskognitiivisia etuja psykologian, neurotieteen ja kielitieteen empiiristen tutkimusten pohjalta osoittaakseen, kuinka useiden kielten puhuminen muokkaa aivoja ja parantaa henkistä kestävyyttä.

Kyky puhua useampaa kuin yhtä kieltä on pitkään yhdistetty kognitiivisiin, sosiaalisiin ja ammatillisiin etuihin. Viimeaikaiset neurotieteelliset tutkimukset ovat kuitenkin paljastaneet, että kaksikielisyys antaa myös merkittäviä neurologisia etuja, parantaa aivojen toimintaa, viivästyttää kognitiivista heikkenemistä ja jopa suojaa hermoston rappeutumissairauksilta, kuten Alzheimerin taudilta (Bialystok 2011, 229). Tässä artikkelissa tarkastellaan kaksikielisyyskognitiivisia etuja psykologian, neurotieteen ja kielitieteen empiiristen tutkimusten pohjalta osoittaakseen, kuinka useiden kielten puhuminen muokkaa aivoja ja parantaa henkistä kestävyyttä.

Se, että kaksikielisyys hy-

Se, että kaksikielisyys hyödyttää terveyttämme – erityisesti kognitiivisia kykyjämme – on erityisen kiinnostavaa maassamme, jossa monilla ihmisillä on mahdollisuus olla aktiivisesti kaksikielisiä.

ödyttää terveyttämme – erityisesti kognitiivisia kykyjämme – on erityisen kiinnostavaa maassamme, jossa monilla ihmisillä on mahdollisuus olla aktiivisesti kaksikielisiä.

Kaksikielisuuden kognitiiviset edut

1. Tehostettu toimeenpanotoiminto

Kaksikieliset yksilöt vaihtavat jatkuvasti kielten välillä, prosessi, joka aktivoi aivojen toimeenpanojärjestelmän. Tämä henkinen harjoitus vahvistaa kognitiivista joustavuutta, tarkkaavaisuuden säätelyä ja ongelmanratkaisutaitoja. Costan et al. (2008, 280) tutkimuksen mukaan ”kaksikieliset suoriutuvat yksikielisiä paremmin tehtävissä, jotka edellyttävät epäolettamattoman tiedon estämistä ja tehtävien vaihtamista, mikä viittaa siihen, että kaksikielisyys parantaa toimeenpanomekanismeja.”

Neurokuvantamistutkimuk-

set tukevat näitä havaintoja ja osoittavat, että kaksikielillä on lisääntynyt harmaan aineen tiheys prefrontaalisessa aivokuoressa – aivojen alueella, joka vastaa päätöksenteosta ja itsesäätelystä (Abutalebi et al. 2012, 1056).

2. Viivästynyt kognitiivinen heikkeneminen ja dementia

Yksi kaksikielisuuden silmiinpistävimmistä eduista on sen suojaava vaikutus ikään liittyvää kognitiivista heikkenemistä vastaan. Bialystok et al. (2007, 459) tutkimuksessa havaittiin, että kaksikielillä henkilöillä kehittyi Alzheimerin taudin oireita neljästä viiteen vuotta myöhemmin kuin yksikielillä, vaikka heillä oli samantasoinen aivopatologia.

Craikin et al. (2010, 1378) pitkittäistutkimus vahvisti nämä havainnot ja päätteli, että ”kaksikielisuuden vaatima jatkuva henkinen jongleeraus rakentaa kognitiivista

reserviä ja suojaa aivoja tehokkaasti hermoston rappeutumiselta”.

3. Parantunut muisti ja oppimiskyky

Kaksikielisyys parantaa työmuistia – kykyä säilyttää ja käsitellä tietoa mielessä – mikä on ratkaisevan tärkeää oppimisen ja ymmärtämisen kannalta (Morales et al. 2013, 225). Kaksikielisyys ympäristöissä kasvaneilla lapsilla on usein ylivoimainen metalingvistinen tietoisuus, jonka avulla he ymmärtävät paremmin kielioppisääntöjä ja kielen rakenteita (Kovács & Mehler 2009, 6556).

Neurologiset sopeutumiset kaksikielisyysaivoissa

1. Aivojen rakenteelliset muutokset

Kaksikielillä yksilöillä on lisääntynyt yhteys anteriorisessa cingulaarisessa aivokuoressa (ACC) ja vasemman alemmassa otsalohkossa, jotka liittyvät kielen hallintaan ja konfliktien rat-

kaisemiseen (García-Pentón et al. 2016, 118). Diffuusio-tensorikuvantamisen (DTI) tutkimukset paljastavat, että kaksikielisillä on vankempi valkoisen aineen eheys, mikä osoittaa nopeampaa hermoviestintää (Luk et al. 2011, 3942).

2. Parannettu neuroplastisuus

Useiden kielten oppiminen ja käyttö edistää neuroplastisuutta – aivojen kykyä järjestäytyä uudelleen muodostamalla uusia hermoyhteyksiä. Li et al. (2014, 8) tutkimuksessa havaittiin, että kaksikieliset eläkeläiset ylläpitivät parempaa kognitiivista toimintaa kuin yksikieliset, mikä viittaa siihen, että kaksikielisyys auttaa säilyttämään aivojen plastisuuden pitkälle vanhuuteen asti.

Sosiaaliset ja psykologiset hyödyt

Kognitiivisten etujen lisäksi kaksikielisyys edistää suurempaa empatiaa ja kulttuurista sopeutumiskykyä. Fanin et al. (2015, 120) tutkimus osoittaa, että kaksikieliset

lapset ovat parempia ottamaan näkökulmaa, koska heidän on jatkuvasti navigoitava erilaisissa kielellisissä ja kulttuurisissa konteksteissa. Lisäksi kaksikielisyys on yhdistetty korkeampiin akateemisiin saavutuksiin ja uramahdollisuuksiin, koska monikielisillä yksilöillä on usein ylivoimaiset ongelmanratkaisutaidot ja sopeutumiskyky (Dewaele & Wei 2013, 231).

Tieteellinen konsensus on selvä: kaksikielisyys parantaa aivojen toimintaa, hidastaa kognitiivista heikkenemistä ja parantaa henkistä joustavuutta. Aivojen rakenteellisista muutoksista parempaan toiminnanohjaukseen useiden kielten puhumisen edut ulottuvat paljon pelkkää viestintää pidemmälle. Yhteiskuntien muuttuessa yhä monikielisemmiksi kaksikielisen koulutuksen edistäminen voisi olla tehokas kognitiivisen terveyden ja elinikäisen oppimisen väline.

LÄHDELUETTELO

Abutalebi, Jubin, et al. 2012. "Bilingualism Tunes the Anterior Cingulate Cortex for Conflict

Monitoring." *Cerebral Cortex* 22 (9): 1056–1064.

Bialystok, Ellen. 2011. "Reshaping the Mind: The Benefits of Bilingualism." *Canadian Journal of Experimental Psychology* 65 (4): 229–235.

Bialystok, Ellen, et al. 2007. "Bilingualism as a Protection Against the Onset of Symptoms of Dementia." *Neuropsychologia* 45 (2): 459–464.

Costa, Albert, et al. 2008. "The Bilingual Advantage in Executive Functioning: The Role of Language Proficiency." *Bilingualism: Language and Cognition* 11 (2): 279–283.

Craik, Fergus I. M., et al. 2010. "Delaying the Onset of Alzheimer Disease: Bilingualism as a Form of Cognitive Reserve." *Neurology* 75 (19): 1378–1384.

Dewaele, Jean-Marc, and Li Wei. 2013. "Is Multilingualism Linked to a Higher Tolerance of Ambiguity?" *Bilingualism: Language and Cognition* 16 (1): 231–240.

Fan, Samantha P., et al. 2015. "The Exposure Advantage: Early Exposure to a Multilingual Environment Promotes Effective Communication." *Psycholo-*

gical Science 26 (7): 120–128.

García-Pentón, Lorna, et al. 2016. "The Neuroanatomy of Bilingualism: How to Turn a Hunch into a Fact." *NeuroImage* 113: 118–125.

Kovács, Ágnes Melinda, and Jacques Mehler. 2009. "Cognitive Gains in 7-Month-Old Bilingual Infants." *Proceedings of the National Academy of Sciences* 106 (16): 6556–6560.

Li, Ping, et al. 2014. "Bilingualism Enriches the Poor: Enhanced Cognitive Control in Low-Income Minority Children." *Psychological Science* 25 (2): 1–10.

Luk, Gigi, et al. 2011. "Lifelong Bilingualism Maintains White Matter Integrity in Older Adults." *Journal of Neuroscience* 31 (46): 3942–3947.

Morales, Julia, et al. 2013. "Working Memory Development in Monolingual and Bilingual Children." *Journal of Experimental Child Psychology* 114 (2): 225–237.

ILMASTONMUUTOS

ILMASTONMUUTOS

C3S: Kesäkuu oli kuuma - mutta ei Suomessa

Copernicuksen ilmastomuutospalvelu (C3S) on julkaissut kuukausittaisen ilmastotiedotteensa, jonka mukaan kesäkuu 2025 oli maailman kolmanneksi lämpimin, mutta Pohjoismaissa, mukaan lukien Suomessa, olosuhteet olivat selvästi erilaiset verrattuna suureen osaan Eurooppaa koetelleeseen paahtavaan helteeseen.

Maailmanlaajuiset lämpöennätykset jatkuvat
Kesäkuu 2025 oli maailman kolmanneksi lämpimin kesäkuu, ja ERA5-ilman keskilämpötila oli 16,46 °C, mikä on 0,47 °C korkeampi kuin vuosien 1991–2020 kesäkuun keskiarvo. Vaikka tämä merkitsee pientä viilenemistä ennätykselliseen kesäkuuhun 2024 verrattuna, maapallon lämpötilat pysyivät merkittävästi korkeina

ja olivat 1,30 °C korkeammat kuin arvioitu vuosien 1850–1900 keskiarvo, jota käytettiin esiteollisen tason määrittämiseen.

Euroopan tarina kahdesta ilmastosta

Mantereen läntisten ja pohjoisten alueiden olosuhteet olivat dramaattisesti ristiriitaisia. Koko Länsi-Euroopassa kesäkuu oli ennätyksellisen lämpimin, ja keskilämpötila oli 20,49 °C, 2,81 °C korkeampi kuin vuosina 1991–2020. Tämä ylitti niukasti edellisen ennätyksen, joka tehtiin vuoden 2003 surullisen kuuluisan helteen aikana.

Kaksi suurta helleaaltoa kesäkuun puolivälissä ja lopussa 2025 vaikutti suureen osaan Länsi- ja Etelä-Eurooppaa. Suuressa osassa aluetta lämpötila tuntui yli 38 °C:lta, mikä vastaa ”erittäin voimakasta lämpörasitusta”. Osassa Portugalia lämpötila nousi noin 48

°C:een tai ”äärimmäiseen lämpöstressiin”.

Suomi ja Fennoskandia vastustavat trendiä

Pohjola maalasi kuitenkin aivan toisenlaisen kuvan. Keskimääräistä sateisempaa oli Islannissa, Irlannissa, Pohjois-Isossa-Britanniassa, Tanskassa, suuressa osassa Fennoskandiaa, Baltian maissa, Valko-Venäjällä sekä osissa Ukrainaa ja Venäjää. Tämä malli tarkoitti sitä, että vaikka suuri osa Euroopasta paisui, Suomi ja sen pohjoismaiset naapurit kokivat viileämpiä ja kosteampia olosuhteita. Kontrasti oli erityisen jyrkkä sademääriä tarkasteltaessa. Vaikka Länsi- ja Etelä-Euroopassa sekä suuressa osassa Iso-Britanniaa ja Etelä-Skandinavian alueilla oli keskimääräistä kuivempaa sademäärää, Suomi hyötyi keskimääräistä suu-remmasta sademäärästä, joka helpotti mantereen helleaaltoa. Välimeri saavuttaa ennennäkemättömät lämpötilat Euroopan helleaallon voimakkuutta lisäksi kesäkuussa

läntisellä Välimerellä kehittynyt poikkeuksellinen meren helleaalto, joka johti kesäkuussa koko alueella kaikkien aikojen korkeimpaan päivittäiseen SST-poikkeamaan (27,0 °C), mikä vastaa korkeinta päivittäistä SST-poikkeamaa minkään kuukauden aikana (3,7 °C keskimääräistä korkeampi).

Ilmastoasiantuntija varoittaa tulevaisuuden trendeistä

ECMWF:n ilmastostrateginen johtaja Samantha Burgess korosti näiden mallien merkitystä: ”Kesäkuussa 2025 nähtiin poikkeuksellinen helleaalto suuressa osassa Länsi-Eurooppaa, ja suuri osa alueesta kärsi erittäin voimakkaasta lämpöstressistä. Helleaaltoa voimistivat läntisen Välimeren ennätyslämpötilat. Lämpenevässä maailmassa helleaallot todennäköisesti yleistyvät ja voimistuvat ja vaikuttavat useampiin ihmisiin kaikkialla Euroopassa.”

PAKINA

STRÖMSÖ

Kaikki ei mene niin kuin Strömsössä

Matti oli nähnyt jokaisen Strömsön jakson viimeisen viidentoista vuoden aikana. Hän tiesi tarkalleen, miten ruusuja leikataan maaliskuussa, osasi lausua täydellisen ruisleipäreseptin ulkomuistista ja oli muistanut tarkan kulman jouluvalojen ripustamiseen, jotka saivat hänen naapurinsa itkemään kateudesta. Niinpä kun hän päätti kunnostaa oman kesämökkinsä Pohjanmaan rannikolla, hän ajatteli, että se olisi lastenleikkiä.

”Kuinka vaikeaa se voi olla?” hän mutisi ja korjasi upouutta ruudullista paitaansa, joka oli epäilyttävän samanlainen kuin tv-juontajien päällä. ”Minulla on periaatteessa tohtorin tutkinto mökkiremontista Strömsön yliopistosta.

Ensimmäinen merkki ongelmista tuli, kun Matti yritti asentaa sarjan niin sanottuja ”viehättäviä vintage-ovia”. Ohjelmassa tämä tehtävä kesti tasan kolme minuuttia ja johti täydelliseen symmetriaan ja maalaismaiseen viehätykseen. Todellisuudessa Matti vietti neljä tuntia vinon poran, kolmen kaarevan naulan ja ikkunaluukujen kanssa, jotka saivat hänen hyttinsä näyttämään siltä, että se vilkkuu jatkuvasti ohikulkijoille.

Seuraava askel oli puutarhan uudelleensuunnittelu. Strömsössä luonnonkukat kukkivat täydellisessä järjestyksessä ja loivat vaivattoman ”luonnollisen” ilmeen, joka huusi hienostunutta muotoilua. Matin luonnonkukkien siemenet näyttävät kuitenkin menneen toiseen

muotoilukouluun. Puolet kieltäytyi kasvamasta täysin, kun taas toinen puoli kasvoi niin innostuneesti, että hänen hyttinsä katosi ikkunoiden yläpuolelle kohoavan aggressiivisten lupiinien seinän taakse.

Pièce de résistance oli tarkoitettu viihtyisäksi ulkosauunan remontiksi. TV-versiossa oli ketteriä puuseppiä, jotka saivat sen näyttämään aikuisten Lego-paloilta. Matin versiossa oli paljon värikkäitä suomalaisia kirosanoja ja saunan ovi, joka avautui sisäänpäin ja piti hänet loukussa kahdeksikymmeneksi minuutiksi, kunnes naapuri kuuli vaimeat avunhuudot.

Juhannuksena Matin mökki näytti vähemmän Strömsön näyteikkunalta kuin varoittavalta tarinalta tee-se-itse-innostuksen vaaroista. Mutta kun hän istui oimittuisella terassillaan ja katseli auringonlaskua vinojen ikkunaluukkujensa läpi, kun hänen lupiiniviidakkonsa huojui rannikkotuulella, hän tajusi jotain: hänen epätäydellisessä hytissään oli enemmän luonnetta kuin missään TV-remontissa koskaan olisi.

”No”, hän naurahti ja nosti kahvimukinsa kohottamaan maljan ihanan virheellisellä luomuksellaan, ”ainakin kahvi maistuu edelleen täydelliseltä. Joidenkin asioiden takia et vain voi pilata.”

Muki luiskahti välittömästi hänen kädestään ja murskautui kannelle. Edes kahvikaan ei ilmeisesti aina mene kuin Strömsössä.

KAUPAT

SUNDOM

Uusi kalakauppa avasi ovensa Sundomissa – Kvarkens fisk keräsi väkijoukkoja avajaispäivänään

Maanantaina avattiin uusi herkkuruokakauppa Kvarkens fisk Sundomissa, Kronviksvägenin ja Sundomvägenin risteyksessä.

Lämpimästä kesäsäästä huolimatta paikalle saapui paljon asiakkaita tutustumaan laajaan kalavalikoimaan ja herkkuihin.

Vuoden suunnittelun tuloksena

Liikkeen takana ovat Thomas Sund ja Stefan Smedman, jotka ovat suunnitelleet projektia kokonaisen vuo-

den. Sijainti on erinomainen, sillä alueesta on kehittymässä Sundomin ostoskeskus. Lähistöllä toimivat jo S-Market, kananmunakauppa ja kahvila, joten Kvarkens fisk täydentää alueen ruokatarjontaa loistavasti.

Kokeneet tekijät ja laaja valikoima

Kaupassa työskentelee seitsemän henkeä, muun muassa Nina Holmsten, Heidi Mattsson ja Tom Mäntysaari. Erityisesti huomiota herättää kokenut kokki Mårten Berg, joka tuo liikkeeseen ammattitaitoaan.

Kvarkens fisk tarjoaa laajan valikoiman kalatuotteita, kuten paikallisen suosikin Sundomin böcklingin, mutta myös muita kala- ja lihaherkkuja. Kauppa ei ole vain Sundomin asukkaille, vaan myös saaristoon matkaaville, jotka haluavat ostaa tuoretta kalaa retkelleen.

Tervetullut lisä Sundomin ruokakauppoihin

Aiemmin Sundomin kalatarjonta on ollut niukkaa K-Marketissa ja S-Marketissa, joten uusi kauppa on monien mieleen.

Aukioloajat

Aukioloajat voivat muuttua kysynnän mukaan, mutta aluksi kauppa on auki:

Tiistai–torstai: 10–17

Perjantai: 10–18

Lauantai: 10–15

Laajan valikoimansa, kokenut henkilöstönsä ja hyvän sijaintinsa ansiosta Kvarkens fiskista tulee varmasti suosittu kohde kala- ja herkkujen ystäville.

Ja muistathan – **kala on terveellistä!**

LIIKENNEVÄYLÄT

SUNDOM

Kronvikin pyörätie on nyt valmis - asfaltointia myöten

Sundomin ja Kronvikin asukkaat voivat vihdoin nauttia turvallisemmassa ja sujuvammasta kulkemisesta: uusi pyörätie Kronvikintien varrella on valmistunut.

2,6 kilometrin pituinen yhdistetty jalkakäytävä ja pyörätie tarjoaa parannetun yhteyden erityisesti koulumatkalaisille Kronvikin ja Sundomin välillä.

Kyseessä on Vaasan kaupungin ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen yhteishanke, jonka tavoitteena on ollut parantaa liikenneturvallisuutta alueella. Uusi väylä kulkee Sundomintien ja Vanhan Kronvikintien välillä, halloen kaunista maaseutua, jossa vasemmalla puolella on metsää ja oikealla peltoaukeita.

Tämä on tärkeä hanke erityisesti koululaisille. Nyt sekä jalankulkijat että py-

öräilijät pääsevät kulkemaan turvallisesti ja omalla väylällään.

Pyörätie on ollut murkepintaisena käytössä jo viime syksystä lähtien, mutta toukokuussa 2025 se sai asfalttipinnoitteen, joka parantaa käyttömukavuutta ja kestävyyttä. Viimeistelytöinä on nyt siistitty tienvarren oja ja yleisilmettä, ja hanke on kokonaisuudessaan valmis.

Koulumatkat turvallisemmiksi

Erityisesti pyörätie palvelee alueen koululaisia, jotka kulkevat Sundomin alakoulun ja Kronvikin koulun välillä. Aiemmin koulumatkat joutuivat osin kulkemaan vilkasliikenteisen tien reunassa, mikä aiheutti huolta turvallisuudesta.

Uusi erillinen väylä tuo ratkaisun tähän ongelmaan. Nyt lapset ja nuoret voivat liikkua omalla reitillään ilman pelkoa liikenteen seassa py-

öräilystä tai kävelemisestä.

Tämä on selkeä parannus aiempaan. Voidaan todella tyytyväisiä, että turvallisuus on nyt huomattavasti paremmalla tasolla.

Hyvät pysäköintimahdollisuudet pyörille

Pyöräilyä tukemaan on rakennettu myös uusia pyöräpysäköintikatoksia. Stråkantien ja Vanhan Kronvikintien päihin on sijoitettu yhteensä 14 katettua pyöräpaikkaa. Näin pyörän voi jättää suojaisaan paikkaan jatkoyhteyksiä tai koulupäivää varten.

Katokset lisäävät myös reitin houkuttelevuutta niille, jotka haluavat yhdistää pyöräilyn esimerkiksi linja-autoyhteyksiin tai kävelyyn.

Yhteistyö takaa jatkuvan huollon

Hanke on ollut kaupungin ja ELY-keskuksen yhteistyön tulos. Vaasan kaupungin kadunrakentamisen yksikkö on vastannut toteutuksesta, mut-

ta kun työmaa on nyt saatu päätökseen, pyörätie siirtyy virallisesti ELY-keskuksen hallintaan.

Tämä tarkoittaa, että ELY-keskus vastaa jatkossa väylän kunnossapidosta – muun muassa talvikunnossapidosta ja tarvittavista korjauksista. Myös palautteet ja kehitysehdotukset pyörätien käyttöön liittyen voi jatkossa ohjata suoraan ELY-keskukselle.

Arkea helpottava investointi

Kronvikin uusi pyörätie on esimerkki siitä, kuinka pieneltä tuntuva infrastruktuurihanke voi merkittävästi vaikuttaa arjen turvallisuuteen, sujuvuuteen ja kestävään liikkumiseen. Samalla se on investointi tulevaisuuteen – kannustus liikkumaan pyörällä ja jalan turvallisissa olosuhteissa.

Lähde: Vaasa.fi

RUOKA

SUNDOM

Sundomin savusilakka eli ”böckling” ja Sundomin savukala saamassa nimisuojaa

Kaksi Pohjanmaan perinteistä kalatuotetta – Sundomin savusilakka ja Sundomin savukala – ovat nyt askeleen lähempänä virallista tunnustusta.

Ruokavirasto on aloittanut nimisuojarahakemusten käsittelyn, ja jos prosessi onnistuu, nämä arvostetut kalatuotteet saavat suojatun maantieteellisen merkinnän (PGI). Tämä nostaisi niiden aseman samalle tasolle kuin esimerkiksi ranskalaisella sampanjalla – nimisuojaus takaa, että vain tietyllä alueella ja perinteisin menetelmin valmistetut tuotteet saavat käyttää arvostettua nimeä.

Kestävän kalastusperinteen suojeleminen

Sundom Fiskargillen aloitteesta Österbottens Fiskarförbund on vuoden 2024 aikana laatinut ja viimeistellyt hakemukset Sundomin savusilakalle (eli ”böcklingille”) ja Sundomin savukalalle. Hakemukset toimitettiin Ruokavirastolle vuodenvaihteessa, ja nyt ne ovat viranomaisen arvioitavana.

– Tavoitteemme on varmistaa, että nämä perinteet säilyvät tuleville sukupolville. Nimisuojaus suojaa tuotteiden laatua ja alkuperää, jotta kukaan ei voi väärinkäyttää Sundomin kalan hyvää mainetta, kertoo Österbottens Fiskarförbundin toiminnanjohtaja Marina Nyqvist.

Suojattu maantieteellinen merkintä tarkoittaa käytännössä, että tuotteen on oltava valmistettu tietyllä alueella – tässä tapauksessa Sundomin kylässä – vaikka itse kala voitaisiin pyytää myös muilta vesialueilta. Tärkeintä on perinteinen valmistustapa, joka antaa tuotteille niiden ainutlaatuisen maun ja ulkonäön.

Sata vuotta samaa tekniikkaa – leppäpuu ja silmätömät silakat

Sundomin kalansavustuksen historia ulottuu 1700-luvulle, mutta nykyisen kaltaiseksi se kehittyi 1900–1920-luvuilla, jolloin alueelle rakennettiin erityinen savustusuunimalli. Tämä tekniikka on säilynyt muuttumattomana, ja sitä käytetään yhä tänäkin päivänä.

– Sundomin savusilakka tunnetaan kultaisesta väryksestään ja pehmeästä, savuisesta maustaan. Yksi sen tunnuspiirteistä on, että se myydään ilman silmiä – perinteisesti silakka puujotetaan vartaaseen juuri silmien kautta ennen savustusta, kertoo Tom Blom, Sundom Fiskargillen puheenjohtaja.

Uuneja lämmitetään yksinomaan lepillä, mikä antaa kalalle sen erityisen aromin. Samaa menetelmää käytetään myös muiden Sundomin savukalojen, kuten siian, ahvenen, lohien ja jopa katkarapujen valmistuksessa.

Pitkä prosessi, mutta historiallinen mahdollisuus

Nimisuojausprosessi on hidasta – Ruokavirasto voi pyytää hakemuksia täydennettäväksi, ja lopullinen EU:n hyväksyntä voi viedä useita vuosia. Kuitenkin jo nyt paikalliset kalastajat ja savustamot pitävät hanketta merkittävänä.

– Tämä on mahdollisuus viedä Sundomin kala maailmalle. Jos saamme suojatun merkinnän, se ei ainoastaan vahvista alueen

brändiä, vaan myös tukee paikallista elinkeinoelämää, sanoo Blom.

Hanketta on rahoitettu Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMFF) varoilla Österbottens fiskeleaderin kautta.

Mitä nimisuoja tarkoittaisi kuluttajille?

Jos hakemus hyväksytään, kuluttajat voivat ostaa Sundomin savusilakkaa ja savukalaa täysin varmuudella siitä, että tuote on valmistettu alkuperäisellä menetelmällä ja alueella. Samalla tuotteiden arvo ja kysyntä saattavat nousta.

– Tämä on paitsi Sundomille, myös koko Pohjanmaalle tärkeä asia. Olemme ylpeitä kalastusperinteestämme ja haluamme varmistaa, että se säilyy aidossa muodossa, Nyqvist tiivistää.

Nyt jäädään odottamaan Ruokaviraston ja EU:n päätöstä – mutta Sundomin kylässä uskotaan, että savusilakan ja savukalan kultainen perinne saa pian ansaitsemansa tunnustuksen.

KULTTUURI

VAASA LITTFEST

Vaasa LittFest marraskuussa – kulttuurifestivaali, jota kannattaa odottaa

Pajtim Statovci. Foto: Ano Kurki / Otava

Kun marraskuun pimeys laskeutuu Vaasan ylle, kaupunki täyttyy jälleen valosta – kulttuurin, kirjallisuuden ja ajatustenvaihdon muodossa. Vasa LittFest, joka järjestetään 13.–15.11.2025, kokoaa yhteen kirjallisuuden ystävät, huippukirjailijat ja ajankohtaiset teemat ainutlaatuisiksi festivaaliviikonlopuksi.

Vuoden 2025 tema on Raja(t). Se avaa keskustelua fyysisistä, kulttuurisista, kielellisistä ja mielen sisäisistä rajoista – mutta ennen kaikkea niiden ylittämisestä. Kirjallisuus on kautta aikojen liikkunut rajoja pidemmälle, ja juuri se on LittFestin ydintä tänä vuonna.

Ensimmäisten julkistettujen

vieraiden joukossa on useita kotimaisia ja pohjoismaisia tähtinimiä. Finlandia-palkittu Pajtim Statovci tuo festivaaleille viimeisimmän teoksensa *Lehmä* synnyttää yöllä (2024), josta on tullut kansainvälinen menestys. Teoksen käännösoikeudet on myyty mm. Yhdysvaltoihin, Saksaan ja Italiaan. Statovcin aiemmat romaanit, kuten *Kissani* Jugoslavia ja *Bolla*, ovat lumonneet sekä kriitikot että lukijat.

Ruotsista saapuu *Mika-el Niemi*, joka tunnetaan parhaiten August-palkitusta teoksestaan *Populärmusik från Vittula* (2000). Niemi on tarinankerronnan mestari, joka kuvaa elämää Tornionlaaksossa, kolmen kulttuurin risteyksessä. Hänen tuorein romaaninsa *Sten i siden* on sukuromaani, joka sijoittuu pohjoisen karuihin maise-

miin.

Monipuolinen taiteilija *Laura Malmivaara* puolestaan esiintyy yhdessä Vaasan kaupunginorkesterin ja säveltäjä Arttu Takalon kanssa. Esitys yhdistää kirjallisuutta, musiikkia ja näyttämötaidetta. Malmivaara esittää otteita romaanistaan *Iltatähti* säestyksen kera – harvinaisen yhdistelmä kirjallista ilmaisua ja elävää musiikkia.

Kirjailijavieraiden joukossa on myös folkloristi ja *Metsän kansa* -sarjan luoja Mikko Kamula, joka kertoo Suomen historiallisista rajoista. Kamulan historialliset romaanit ammentavat suomalaisesta kansanperinteestä ja vievät lukijan 1400-luvun rajamaille. Sarjan uusin osa *Pohjolan neito* ilmestyi tänä vuonna.

Tietokirjailija ja tiedetoimittaja Marcus Rosenlund tarkastelee festivaaleilla maapallon rajoja. Hänen kirjoissaan liikutaan sääilmiöiden, avaruuden ja mikromaailman rajoilla. Uusimmassa teoksessaan Rosenlund pureutuu maanalaaiseen maailmaan – siihen, mitä löytyy pinnan alta.

Tunnelma ei ole kuitenkaan pelkästään vakava. Lavalle nousee myös suosittu *mur-relyyrikko* ja kirjailija Heli Laaksonen, jonka esitys nähdään Vaasan kaupungintalossa. Laaksonen lämmin huumori ja luontorakkaus näkyvät hänen runoissaan ja

proosassaan – kuten teoksissa *Pulu uis* ja *Luonnos*.

Yksi festivaalin erikoisiltoista vie kuulijat mystiikan ja rikoshistorian maailmaan. Kirjailijapari Tiina ja Marko Hautala haastattelevat uskontotieteilijä Tuomas Äystötä, jonka true crime -henkinen teos *Paholaisen perilliset* (2025) käsittelee satanismipaniikin historiaa. Illan paneelissa myyttien ja magian maailmaan sukeltavat myös etnologi ja kirjailija Jenna Kostet, tunnettu nykynöitä Kuparikettu sekä kirjailija ja käsityöläinen Riina Peltonen, joka on tutkinut Pohjanmaan taika- paikkoja.

– Ohjelma antaa mahdollisuuden pohtia identiteettiä, politiikkaa, historiaa ja yhteiskuntaa sekä yksilöllisestä että globaalista näkökulmasta. Haluamme herättää keskustelua myös kirjallisuuden ulkopuolella, sanoo kulttuurituottaja Ilkka Nyqvist.

Vasa LittFest ei ole vain kirjallisuustapahtuma – se on kohtaamispaikka, jossa rajat ylitetään ajatuksin, kielellisesti ja sukupolvien välillä. Tapahtuman koko ohjelma julkaistaan syksyn aikana osoitteessa vasa.fi/littfest.

Vaasa LittFest 2025 – festivaali, joka ylittää rajat ja yhdistää ihmiset.

VAASAN YLIOPISTO

VAASAN YLIOPISTO JA VAMK

Vaasan Yliopisto ja VAMK ovat vahvat ja kilpailukykyiset - yhdessä

Vaasan yliopisto ja Vaasan ammattikorkeakoulu (VAMK) ovat ottaneet merkittävän askeleen kohti yhteistä tulevaisuutta – uusi korkeakoulukonserni on nyt virallisesti perustettu.

Tämä historiallinen yhdistyminen vahvistuu 70 prosentin yliopiston omistuosuudella VAMK:ssa, jolloin Vaasan kaupungin osuus on 30 prosenttia. Molemmat opilaitokset säilyttävät nimensä, mutta uusi konserniniimi julkistetaan syksyllä.

Tämä strateginen liike luo Pohjanmaalle vahvan, kansainvälisesti kilpailukykyisen korkeakouluyhteisön, joka vastaa osaajapulaan ja vahvistaa tutkimuksen vaikuttavuutta. Yhteistyö ei ole uutta – korkeakoulut ovat jo pitkään tehneet tiivistä yhteistyötä erityisesti tekniikan alan opetuksessa, Technobothnian laboratorioiden ja Tritonia-kirjaston kautta.

”Tavoittemme on luoda kansainvälisesti merkittävä korkeakoulukokonaisuus,

joka tarjoaa opiskelijoille joustavia opintopolkuja ja laadukkaita oppimisympäristöjä aina tohtorikoulutukseen asti,” sanoo Vaasan yliopiston rehtori Minna Martikainen.

Uusi konserni tähtää alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen vaikuttavuuteen. Resursseja hyödynnetään tehokkaammin, tutkimusryhmiä vahvistetaan ja yhteistyötä yritysten kanssa tiivistetään. ”Kehitämme tutkimusinfrastruktuuria, mikä vahvistaa myös Suomen vientipotentiaalia,” korostaa

VAMK:n toimitusjohtaja Hannu Vahtera.

Tämä yhdistyminen ei ole vain hallinnollinen muutos – se on strateginen investointi tulevaisuuteen, jossa koulutus, tutkimus ja työelämä kohtaavat entistä tehokkaammin.

Kuva: Vaasan yliopiston ja VAMKin kampusalue Palosaaressa. Kuva Vaasan yliopisto. Kuva vapaasti käytettävissä.

WASA FUTURE FESTIVAL

Vaasan yliopisto monipuolisesti mukana Wasa Future Festivalilla 11.–16.8.2025

Elokuussa järjestettävästä Wasa Future Festivalista on tulossa suurempi ja kansainvälisempi kuin koskaan aiemmin. Vaasan yliopisto on jälleen vahvasti mukana festivaalin ohjelmassa koko viikon ajan 11.–16.8.2025.

Tapahtuma tarjoaa runsaasti sisältöä tieteestä, energiasta, teknologiasta, taiteesta ja yhteiskunnallisista kysymyksistä kiinnostuneille.

Festivaalin pääteemoja vuonna 2025 ovat ympäristö, innovaatiot ja energia. Monipuolinen ohjelma koostuu luennoista, paneelikeskusteluista, näyttelyistä, seminaareista ja työpajoista. Tapahtuman keskuspaikkana toimii Wasa Innovation Center (Gerbyntie 16), mutta ohjelmaa järjestetään myös muualla, kuten Vaasan yliopistolla ja Tritoniassa.

Kestävä kehitys, tiede ja taide kohtaavat

Festivaaliviikon avaa maanantaina 11.8. keskustelutalouselämys, jossa pureudutaan ylikulutuskulttuuriin, ilmastomuutokseen ja luontokadon ratkaisuihin. Illalla avataan myös näyttävä Butterfly-näyttely, joka yhdistää taiteen, tieteiden ja teknologian. Näytellyssä tarkastellaan globaaleja vuorovaikutussuhteita ihmiskunnan, teknologian ja ympäristön välillä.

Tiistaina 12.8. Vaasan yliopisto on vahvasti esillä heti aamusta, kun rehtori Minna Martikainen, hallituksen puheenjohtaja Mari Kiviniemi ja vararehtorit Mika Grundström, Martin Meyer ja Tanja Risikko avaavat päivän. Keskusteluissa ovat mukana

myös energia-alan asiantuntijat Jan Segerstam ja Kimmo Kauhaniemi. Samana päivänä järjestetään monialainen Butterfly Symposium, jossa käsitellään kestävyyttä digitalisaatiossa, energiassa ja liiketoiminnassa. Puhujina ovat muun muassa arkkitehdit Juhani Risku ja Anne Stenros.

Muita tiistain teemoja ovat tekoäly, alueelliset energiajärjestelmät, kasvihuonekaasupäästöt sekä yhteiskunnan resilienssi. Päivä huipentuu kansainväliseen Thought Leaders Roundtable -keskusteluun energiasiirtymästä sekä kiinnostavaan paneeliin populismin vetovoimasta ja johtajuudesta, jossa mukana ovat mm. professori Esa Hyryläinen, Mari Kiviniemi ja journalisti Olli Seuri.

Avaruutta, nuoria ja valottomia elämyksiä

Keskiviikkona 13.8. festivaalin teemana on energia ja teknologia. Päivä alkaa Space Day -tapahtumalla, jonka järjestävät

European Space Agency Business Incubation Center ja ESA PhiLab. Nuorille suunnattu Butterfly Immersive Learning Experience tarjoaa elämyksellisen tavan tutkia tulevaisuuden ilmiöitä Rebekah Rousin johdolla. Illalla koetaan tunnelmallinen Lights-off experience, jossa taideteoksia ja esityksiä koetaan ilman sähkönvaloa.

Kohti pohjoista innovaatiota Torstaina 14.8. pureudutaan Pohjoismaiden mahdollisuuksiin houkutella investointeja. Vaasan yliopiston ja Boreniuksen järjestämässä paneelissa keskustellaan siitä, kuinka Suomesta tehdään johtava kansainvälinen sijoituskohde. Keskustelijoina ovat mm. ministeri Joakim Strand, Casper Herler ja Minna Martikainen.

Samana iltana Butterfly-näyttely on avoinna normaalia pidempään osana Vaasan Taideteiden yötä. Lisäksi Tritoniassa avataan australialaisen Katey O'Sullivanin taidenäyttely.

Kulttuuria ja hyvinvointia

Perjantaina 15.8. festivaali jatkuu uuden pohjoismaisen kulttuurin ja hyvinvoinnin merkeissä. Ohjelmassa on muun muassa virtuaalitodellisuuteen perustuvia työhyvinvointipelejä ja luokkia. Viikonlopun ohjelma varmistuu myöhemmin.

Yliopisto rakentamassa kestävämpää tulevaisuutta

Wasa Future Festivalin tavoitteena on yhdistää eri alojen osaajia ja etsiä ratkaisuja yhteiskunnan suuriin haasteisiin. Vaasan yliopiston osallistuminen ilmentää sen strategista tavoitetta olla aktiivinen toimija aluekehityksessä ja globaalissa muutoksessa.

Ajantasainen ohjelma ja lisätiedot löytyvät Wasa Future Festivalin verkkosivuilta: [wasafuturefestival.fi](https://www.wasafuturefestival.fi)

KUVA Vaasa Futurefestival 2023

LÄHDE: Vaasan Yliopisto

VERKOSSA OPISKELU

TEKOÄLYKURSSI

VAMK ja Vaasan Yliopisto tarjoaa tekoälykursin yrittäjille ja muillekin – Maksuton verkkokurssi avaa tekoälyn mahdollisuudet liiketoiminnassa

Tekoäly (AI) on muuttamassa yritysten toimintatapoja nopeampaa tahtia kuin koskaan aiemmin. Sen avulla voidaan automatisoida rutiinitehtäviä, parantaa asiakaspalvelua ja jopa luoda kokonaan uusia liiketoimintamalleja.

Mutta miten pk-yritykset ja yksittäiset yrittäjät voivat hyödyntää tekoälyä käytännössä? Vaasan ammattikorkeakoulu (VAMK) ja Vaasan yliopisto tarjoavat nyt ratkaisun: maksuttoman verkkokurssin, joka auttaa tunnistamaan tekoälyn mahdollisuudet omassa liiketoiminnassa.

Tekoäly ei ole enää tulevaisuutta – se on täällä nyt

AI2Business-hankkeen uusi verkkokurssi on suunnattu erityisesti pk-yrityksille, yrittäjille ja kaikille, jotka haluavat oppia, miten tekoälyä voidaan hyödyntää liiketoiminnan kehittämisessä. Kurssi tarjoaa käy-

tännönläheistä tietoa ilman, että osallistujilta vaaditaan syvällistä teknistä osaamista.

”Yritykset kaipaavat konkreettista tietoa tekoälyn hyödyntämisestä. Tavoitteenamme on vauhdittaa tekoälykyvykkyyden rakentumista,” sanoo AI2Business-hankkeen projektipäällikkö Sanna Peltonen VAMK:sta.

Kurssi on saatavilla englanniksi, ja sen voi suorittaa täysin omaan tahtiin. Tämä tekee siitä erityisen joustavan vaihtoehdon kiireisille yrittäjille ja työntekijöille.

Miten tekoäly muuttaa liiketoimintaa?

Monet yritykset näkevät tekoälyn pelkästään työkalujen automatisoinnin välineenä, mutta sen merkitys on paljon laajempi. ”Tekoäly ei ainoastaan tehosta prosesseja, se muuttaa liiketoimintalogiikkaa,” korostaa Vaasan yliopiston professori Marko Kohtamäki.

Kurssilla käsitellään tekoälyä kolmesta eri näkökulmasta:

Liiketoiminta – Miten tekoäly voi tuoda kilpailuetua?

Teknologia – Mitä sovelluksia on olemassa?

Muotoilu – Miten tekoälyratkaisut voidaan suunnitella käyttäjäystävällisiksi?

”Tekoälyn hyödyntämisessä ei ole kyse vain teknologiasta. Jos ratkaisu ei palvele käyttäjää, se jää helposti irralliseksi,” muistuttaa Peltonen.

Käytännön esimerkit: Miten yritykset jo hyödyntävät tekoälyä?

Kurssilla esitellään kolme konkreettista yritysälähtöistä tekoälykokeilua, jotka havainnollistavat tekoälyn käyttöä eri liiketoiminnan osa-alueilla:

Dokumenttien käsittely – Automaattinen tiedonlouhinta ja raporttien luonti.

Hintojen ennustaminen – Dynaamiset hinnoittelumallit markkinatilanteen mukaan.

Tuotannon laadunvalvonta – Koneoppimisen avulla voidaan havaita virheet reaaliajassa.

”Nämä kokeilut perustuvat yritysten todellisiin tarpeisiin ja näyttävät, miten tekoälyä voidaan soveltaa eri toimialoilla,” kertoo Vaasan yliopiston apulaisprofessori Jani Boutellier.

Miten osallistua maksuttoman kurssiin?

Kurssi on tällä hetkellä pilotointivaiheessa, ja siihen voi osallistua ilmaiseksi. Se sopii erityisesti pk-yritysten työntekijöille ja johtajille, mutta kaikille aihe-

esta kiinnostuneille.

Osallistuminen on helppoa:

Rekisteröidy kurssille AI2Business-hankkeen Moodle-alustalla: <https://moodle.muova-digital.net/mod/page/view.php?id=680>

Opiskele omaan tahtiisi – materiaali on saatavilla 24/7.

Saat todistuksen suorituksesta, jolla voit osoittaa osaamistasi.

Kurssi on osa EU-rahoitteista AI2Business-hanketta, ja osallistujia pyydetään rekisteröitymään myös hankkeen seurantarjestelmään. Tämä auttaa mittaamaan tekoälykoulutuksen vaikuttavuutta Suomessa.

”Osallistujan ei tarvitse huolehtia yksityiskohdista – ohjaamme jokaista vaiheessa,” vakuuttaa Peltonen.

Tekoäly on tulevaisuutta – ota siitä kiinni jo nyt

Tekoäly tarjoaa yrityksille valtavia mahdollisuuksia, mutta sen hyödyntäminen edellyttää ymmärrystä siitä, miten se sopii omaan liiketoimintaan. Tämän kurssin avulla yritykset voivat ottaa ensimmäiset askeleet tekoälyn maailmaan ilman suuria investointeja.

Onko sinulla yritys, joka haluaa pysyä kehityksen kärjessä? Ilmoittaudu nyt ja aloita oppiminen!

*AI2Business-hanke on osa Euroopan unionin rahoittamia hankkeita, ja sen tavoitteena on edistää pk-yritysten tekoälyosaamista. Lisätietoja hankkeesta: VAMK:n verkkosivut.

TERVEYDENHOITO

KESTÄVÄ TERVEYDENHUOLTO

Omalääkäri ja omahoitaja on terveydenhuollon avain

Terveydenhuollon ammattilaiset näkevät omalääkäri- ja omahoitajamallin keskeisenä ratkaisuna kansalaisten luottamuksen palauttamiseksi horjuvaan terveydenhuoltojärjestelmään.

Kestävä terveydenhuolto -verkon tuoreen selvityksen mukaan pysyvä hoitosuhde mahdollistaisi potilaan yksilöllisemmän kohtaamisen ja hoidon jatkuvuuden parantamisen.

Suomalaisten luottamus terveydenhuoltoon on romahtanut huolestuttavasti viime vuosina. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n Terve Suomi -raportin mukaan vuonna 2024 vain noin puolet suomalaisista luotti terveyspalveluihin, kun vuonna 2020 vastaava osuus oli vielä 76 prosenttia.

Terveydenhuollon tutkimusyhtiö NHG:n touko-kesäkuussa 2025 toteuttamaan kyselyyn vastasi 580 terveydenhuollon ammattilaista. Tutkimusjohtaja Riikka-Leena Leskelän mukaan luottamuksen vahvistaminen edellyttää korjauksia sekä järjestelmän että arjen tasolla.

Pysyvä hoitosuhde ratkaisuna

Useat ammattilaisvastaajat pitivät tärkeimpänä ratkaisuna pysyvää hoitosuhdetta. Malli, jossa omalääkäri ja -hoitaja toimivat työparina, nähtiin keinona turvata hoidon jatkuvuutta ja laatua. Omalääkäri- ja -hoitajamallia kannatettiin vastaajien taustasta riippumatta, ja sen uskottiin mahdollistavan paremmin potilaan yksilöllisen ja kiireettömän kohtaamisen.

Lääkäriliitto on esittänyt kunnianhimoisen tavoitteen: vuoteen 2030 mennessä jokaiselle

suomalaiselle taataan omalääkäri, johon saa helposti yhteyden ja jonka vastaanotolle tarvittaessa pääsee kahdessa viikossa. Tavoitteen saavuttaminen vaatii välitöntä toimeenpanon käynnistämistä.

Luottamusta horjuttavat pitkät odotusajat

Selvityksen mukaan kansalaisten luottamusta terveydenhuoltoon kohtaan horjuttavat erityisesti pitkät odotusajat, resurssien puute ja kokemus huonosta kohtelusta. Vastaajat korostivat tarvetta nopeampaan ajanvaraukseen, hoitoon pääsyyn ja hoidon jatkuvuuteen – samoihin asioihin, joista kansalaiset olivat Terve Suomi -raportissa huolissaan.

Hoitopolkujen tulisi olla selkeitä, hyvin kuvattuja ja edetä johdonmukaisesti. Niistä tulisi viestiä riittävästi ja niiden tulisi olla helposti kenen tahansa löydettävissä. Riittävät henki-

löstöresurssit nähtiin avaimena ammattilaisten työkuorman hallintaan ja jaksamiseen.

Henkilökohtainen kohtaaminen säilytettävä

Vaikka digipalvelut tarjoavat monille tehokkaita kanavia hoidon järjestämiseen, vastaajat korostivat tarvetta säilyttää henkilökohtaisen kohtaamisen mahdollisuus – erityisesti iäkkäille tai erityistä tukea tarvitseville. Monimuotoiset palvelumallit nähtiin ratkaisuna, jolla voidaan huomioida erilaiset tarpeet.

Ammattilaiset näkivät parannettavaa myös potilaan kohtaamisessa. Vastauksissa korostui halu kohdata potilas yksilönä, ei vain tapauksena, ja kohtaamisoin toivottiin myös lisää aikaa.

Universaali järjestelmä vahvistaisi luottamusta

Professori Heikki Hiilamo Helsingin yliopistosta ehdottaa ratkaisuksi universaaliala terveydenhuoltojärjestelmää, joka

palvelee kaikkia suomalaisia tasapuolisesti. Universaaliala järjestelmällä hän tarkoittaa sitä, että verorahoilla kustannetaan samantasoisia palveluita kaikille, ilman eriarvoisia kategorioita.

Julkinen terveydenhuolto lisää kansalaisten luottamusta ja on pitkällä aikavälillä myös taloudellisesti kestävin tapa järjestää palvelut, Hiilamo tiivistää. Lisäksi järjestelmään tarvitaan kannustimia, jotka palkitsevat sairauksien ehkäisemisestä, eivät vain niiden hoitamisesta.

THL:n johtava tutkija Liina-Kaisa Tynkkynen korostaa, että luottamuksen heikkeneminen on otettava vakavasti. Hänen mukaansa on tärkeää kuunnella paremmin niin kansalaisia kuin terveydenhuollon ammattilaisia, kun mietitään seuraavia askelia kansallisen ja alueellisen terveydenhuollon uudistamisessa.

ASTRONOMIA

ASTRONOMIA

3I/ATLAS, syksyinen vieras ulkoavaruudesta

Tähtitieteilijät ovat löytäneet merkittävän taivaallisen vierailijan, joka on matkustanut miljardeja kilometrejä ja mahdollisesti miljoonia vuosia päästäkseen aurinkokuntaamme.

Komeetta 3I/ATLAS, jonka NASAn rahoittama ATLAS-teleskooppijärjestelmä löysi ensimmäisen kerran 1. heinäkuuta 2025 Chilessä, on vasta kolmas tunnettu tähtienvälinen kohde, joka on koskaan havaittu.

Termi ”tähtienvälinen” viittaa tähtien väliseen valtavan tilaan, jossa esineet voivat ajelehtia ikuisuuksia kylmässä pimeydessä ennen kuin toisen tähtijärjestelmän painovoima vangitsee ne. Toisin kuin komeetat, jotka ovat peräisin aurinkokunnastamme ja seuraavat ennustettavia elliptisiä kiertoratoja Auringon ympäri, 3I/ATLAS seuraa sitä, mitä tähtitieteilijät kutsuvat hyperboliseksi kiertoradaksi – mikä tarkoittaa, että se kulkee aurinkokuntamme läpi kerran ja jatkaa matkaansa avaruuteen, eikä koskaan palaa.

”Tämä komeetta tulee selvästi aurinkokuntamme ulkopuolelta”, selittää kohteen kiertorataa tutkivat NASAn tutkijat.

Kun seuraamme sen lentorataa taaksepäin, on selvää, että 3I/ATLAS on matkustanut tähtienvälisen avaruuden halki poikkeuksellisen kauan ennen kuin se saapui tänne.

Komeetan löytäminen alkoi itse asiassa useita viikkoja ennen kuin se virallisesti tunnistettiin. Arkistohavainnot useista ATLAS-teleskoopeista ympäri maailmaa ja Kalifornian Palomarin observatorion Zwicky Transient Facilitystä paljastivat, että kohde oli ollut näkyvissä jo 14. kesäkuuta 2025. Löytöhetkellä 3I/ATLAS oli noin 410 miljoonan kilometrin päässä Auringosta, Jupiterin kiertoradan alueella.

Tämän vierailijan tekee erityisen kiehtovaksi sen nopeus ja alkuperä. Tähtienvälinen komeetta syöksyy avaruuden halki noin 137 000 kilometrin tuntinopeudella, nopeus, joka kasvaa lähestyessään Aurinkoa. Tähtitieteilijät ovat todenneet, että 3I/ATLAS lähestyi aurinkokuntaamme Jousimiehestä, tähdistöstä, joka osoittaa galaksimme keskustaan, Linnunrataan.

Komeetan nimeäminen noudattaa vakiintuneita tähtitieteellisiä käytäntöjä. ”3” osoittaa, että se on kolmas tunnettu täh-

tienvälinen kohde ’Oumuamuan (löydetty vuonna 2017) ja 2I/Borisovin (löydetty 2019) jälkeen. Nimitys ”I” merkitsee sen nimenomaan tähtienväliseksi, kun taas ”ATLAS” kunnioittaa sen löytänyttä kartoitusteleskooppijärjestelmää.

Toisin kuin edeltäjänsä ’Oumuamua, joka näytti enemmän asteroidilta, 3I/ATLASilla on selkeitä komeetan ominaisuuksia. Tähtitieteilijät voivat havaita sen aktiivisen ytimen kooman ympäröimänä – kirkkaan kaasuja pölypilven, joka muodostuu, kun komeetan jäinen pinta alkaa haihtua lisääntyvän auringon säteilyn vaikutuksesta. Tämä toiminta vahvistaa, että 3I/ATLAS sisältää haihtuvia aineita, jotka ovat selvinneet pitkästä matkastaan tähtienvälisen avaruuden jäisessä tyhjiössä.

Komeetta ei aiheuta uhkaa maapallolle. Sen lähin lähestyminen planeettaamme on noin 1,8 tähtitieteellisen yksikön päässä – noin 170 miljoonan mailin päässä. 30. lokakuuta 2025 3I/ATLAS saavuttaa lähimmän pisteensä Aurinkoa noin 1.4 tähtitieteellisessä yksikössä, juuri Marsin kiertoradalla, ennen kuin se alkaa poistua aurinkokunnastamme.

Tähtitieteilijät ympäri maail-

maa kilpailevat tutkiakseen tätä kosmista aikakapselia niin kauan kuin voivat. Komeetan pitäisi pysyä maanpäällisten teleskooppien näkyvissä syyskuuhun 2025 asti, minkä jälkeen se kulkee liian läheltä Aurinkoa turvallista havainnointia varten. Se ilmestyy uudelleen Auringon toiselle puolelle joulukuun 2025 alkuun mennessä, mikä tarjoaa viimeisen mahdollisuuden yksityiskohtaiseen tutkimukseen.

Tutkijat ovat erityisen kiinnostuneita komeetan koostumuksen analysoinnista, mikä voisi antaa tietoa muiden tähtijärjestelmien muodostumisprosesseista. 3I/ATLASin kemiallinen allekirjoitus saattaa paljastaa yksityiskohtia sen alkuperäisestä tähtien naapurustosta ja olosuhteista, jotka sinkosivat sen tähtienväliseen avaruuteen miljoonia tai miljardeja vuosia sitten.

Kun tämä syksyn vierailija jatkaa lyhyttä matkaansa kosmisen naapuruston läpi, se toimii muistutuksena galaksimme dynamisesta luonteesta, jossa esineet voivat kulkea tähtien välisiä valtavia etäisyyksiä tarjoten meille toisinaan välähdyksiä laajempaan maailman-kaikkeuteen aurinkokuntamme rajojen ulkopuolella.

Lähde: NASA

WAASAN PÄIVÄLEHTI
Nr 23 Sunnuntaina, 8 kesäkuuta, 2025
ISSN 2954-243X
Kaupunginteatterin vuosi
Uusi aikakausi painonhallinnassa
Mustasaari on halvin mökkeilykunta
Inkeri Julkunen Pohjanmaan museossa
Guillain-Barre
Finlandia-näyttely

WAASAN
PÄIVÄ-
LEHTI

Waasan Päivälehti

Tervetuloa sanomalehtien uudelle aikakaudelle! Sano terveisiä Waasan Päivälehdelle— älykkäälle uutislähteelle, jota voit lukea missä tahansa ja joka pitää sinut hyvin orientoituneena.

Joten mikä on Waasan Päivälehti? No, se on viikoittainen annoksesi uutisia, tietoa, naurua, oivalluksia ja kaikkea muuta, mikä tekee elämästäsi hieman viisaampaa ja hauskeempaa. Ja paras kaikista? Se on ilmainen! Aivan, luit oikein. Ei piilomaksuja, ei tilauksia. Uskomme, että uutisten pitäisi olla kaikkien saatavilla, olitpa rannalla Thaimaassa tai suosikkikahvilassasi nurkan takana.

Me Waasan Päivälehdessä tiedämme, että suomalaiset rakastavat kahviaan. Joka sunnuntaiaamu voit nauttia suosikkikahvistasi ja samalla päivittää itsesi maailman tapahtumista. Ota siis kahvikuppi esiin, istu mukavasti ja lue.

Maaailmassa, joka on täynnä tylsiä uutisia, lehtemme tarvitaan piristämään päivää. Tervetuloa Waasan Päivälehteen - teemme uutisista helpommin nauttavia!

www.vpress.ovh

UKRAINE

UKRAINE PRESIDENT

President Honors the Memory of Those Killed at the Site of the Russian Strike on a Nine-Story Residential Building in Kyiv

President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy honored the memory of those killed at the site of the Russian strike on a nine-story residential building in Kyiv's Sviatoshynskyi district.

On the night of July 31, Russia destroyed an entire section of the building. The attack claimed the lives of 28 residents, including five children, and injured 21 people.

The President laid flowers at the destroyed section and spoke with residents of the building, who are now in need of assistance.

“We will help you all. Tomorrow, ministers will meet and quickly adopt decisions to support you. I don't want to burden you with bureaucracy right now. They've already prepared everything needed to ensure you receive the money and understand where you'll be living – so that everything is clear,” the Head of State said.

Volodymyr Zelenskyy thanked everyone who worked at the site – those who responded to the aftermath, helped people, rescued victims, and cleared the rubble.

Minister of Internal Affairs Ihor Klymenko informed the Head of State that 216 personnel and 54 units of State Emergency Service equipment had been involved in the response at this site alone. Search and rescue operations were completed only this morning.

According to him, 470 house

residents have filed reports about lost or damaged property.

In total, during this massive attack on Kyiv, Russia killed 31 people and injured 179.

COPYRIGHT: The Presidential Office of Ukraine. All materials featured on this site are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. The use of any materials posted on the website is permitted provided you link to www.president.gov.ua regardless of full or partial use of materials.

TEKOÄLY

AI-luodut podcastit: Uusi aikakausi audiosisällön parissa NotebookLM

20 jokapäiväistä lyhennettä, jotka sinun on tiedettävä (ja ehkä joitain, joita et tarvitsekaan!)

**Podcast in English:
Russian disinformation**
<https://vpress.ovh/podcasts.htm>

Digitaalisen median nopeasti kehittyvässä maailmassa tekoäly (AI) jatkaa rajojen venyttämistä ja muokkaa teollisuuksia sekä määrittelee luovia prosesseja uudelleen.

Yksi merkittävimmistä edistysaskeleista on Googlen NotebookLM, edistynyt kieliteknologia, jolla on potentiaalia mullistaa podcast-maailma. Sen kyky tuottaa laadukasta äänisisältöä, joka vastaa ihmisen tuottamaa, avaa uusia ja jännittäviä mahdollisuuksia tekoälyn ohjaamille tarinoille, koulutukselle ja viihteelle.

AI-luotujen podcastien nousu

Podcast-alan kasvaessa hurjaa vauhtia sisällöntuottajat ja mediayritykset etsivät jatkuvasti innovatiivisia työkaluja, joilla tehostaa tuotantoa ja vahvistaa luovuutta. NotebookLM,

joka sai alun perin huomiota kyvystään tuottaa korkealaatuisia tekstejä, on nyt ottanut askeleen äänisisällön pariin. Tämä uraauurtava teknologia voi tuottaa podcasteja, joita on lähes mahdotonta erottaa ihmisten luomista, mikä avaa uusia mahdollisuuksia tulevaisuudelle.

NotebookLM tuottamien podcastien vetovoima perustuu useisiin ainutlaatuisiin ominaisuuksiin, jotka erottavat ne perinteisistä podcasteista:

Luonnollisen kuuloinen ääni: NotebookLM voi tuottaa äänisisältöä, joka jäljittelee ihmisen puheen luonnollista rytmiä ja sävyä. Tämä takaa kuuntelijalle sujuvan kokemuksen, jossa on vaikea havaita, että podcast on tekoälyn luoma.

Monipuoliset aiheet: Olipa kyse uutisista, ajankohtaisista tapahtumista tai kevyistä tarinoista, NotebookLM voi käsitellä monenlaisia aiheita. Sen joustavuus tekee siitä ihanteellisen työkalun sisällöntuottajille,

Lyhenteitä on nykyään kaikkialla. Tekstiviestien lyhenteistä tekniseen ammattikieleen, kätevä 3-kirjaimiset yhdistelmät (ja joskus pidemmät) voivat olla hämmäntäviä, jos et ole tietoinen. Mutta älä pelkää, muut lyhenne seikkailijat! Tämä artikkeli antaa sinulle tietoa tulkita 20 yleisintä lyhennettä, joita kohtaat jokapäiväisessä elämässä.

LOL: Laughing Out Loud, Lot of Laugh, Äänekäs nauru (Tämä saattaa olla jo klassikko monille!)

BRB: Be Right Back (Täydellinen nopeaan wc-taukoon keskustelun aikana)

OMG: Oh My God (Ilmaisee yllättyneisyyttä tai voimakkaita tunteita)

IMHO: In My Humble Opinion, Nöyrän mielipiteeni mukaan (tapa aloittaa mielipiteesi kohteliaasti)

** ASAP:** Mahdollisimman pian (Tulen sytyttämään jonkun alle... kiva)

FYI: For Your Information, Tiedoksi (heads-up jollekin)

ETA: Estimated Time of Arrival arvioitu saapumisaika (ilmoittaa, milloin odottaa jotakuta)

Vastauspyyntö: Vastaa (virallinen pyyntö vastauksesta kutsuun)

PDF: Portable Document Format, Siirrettävän asiakirjan muoto

JPG: Joint Photographic Experts Group (suosittu kuvatiedostomuoto)

GIF: Graphics Interchange Format (Toinen kuvamuoto, joka tunnetaan animaatioista)

TIFF: Tagged Image File Format (käytetään korkealaatuisille kuville)

WWW: World Wide Web (Internetin perusta, jonka tunnemme)

HTTP: Hypertext Transfer Protocol (kieli, jota verkkosivut käyttävät puhumiseen)

GPS: Global Positioning System (auttaa navigoimaan maailmassa)

Pankkiautomaatti: Pankkiautomaatti (ystävällinen paikallinen pankkiautomaatti)

DIY: Tee se itse (käteville ihmisille)

VIP: Erittäin tärkeä henkilö (joku, joka saa erityiskohtelua)

TBA: To Be Announced Ilmoitetaan myöhemmin (Pysy kuulolla saadaksesi lisätietoja)

TBD: Ole luja (selvitäme edelleen asioita)

Tämä on vain esimakua lyhenteiden maailmasta, mutta kun nämä 20 ovat vyön alla, olet hyvin matkalla tulkitsemaan jokapäiväistä kieltä satunnaisista teksteistä teknisiin asiakirjoihin. Joten seuraavan kerran, kun näet lyhenteen, joka saa sinut naarmuttamaan päätäsi, muista tämä luettelo ja jatka pikakirjoituksen viestinnän ihmeellisen maailmaan.

Waasan Päivälehti

Moderni sanomalehti, jonka ulkoasussa on piirteitä 1870-luvun lehdistöstä. Silloin sanomalehdissä oli vain 4-8 sivua. Paljon tekstiä, mutta ei kuvia ollenkaan, joten muutamassa sivussa on paljon luettavaa.

Lehti sisältää lainauksia vanhoista päivälehdistä, jotka on otettu Kansallisarkistosta (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3, Gemini, Aria ja Monica tekevät osan rutiininomaisesta toimitustyöstä, kuten käännöstyö, korrehtuurin luku ja lyhyen notisien kirjoittaminen. Kaikki tekstit on tarkastettu toimittajilla ja toimitus vastaa tekstien sisällöstä.

Waasan Päivälehti on päivälehtityyppinen julkaisu, toistaiseksi se ilmestyy sunnuntai-aamuisin, mutta tavoitteenamme on että se jatkossa ilmestyy joka aamu.

Lehti on luettavissa verkossa ilmaiseksi.

Päätoimittaja on Hans Björknäs.

Lukijoiden kirjoitukset ovat tervetulle!

Lehti on paikallisessa omistuksessa ja tulee sellaisena pysymään.

Toimitus: Waasan Päivälehti, Koulukatu 37 B 7, 65100 Vaasa, puhelin +358-40-5462455.

Helsingin toimitus: Waasan Päivälehti, Toinen linja 9 B 36, 00530 Helsinki. Puhelin +358-40-5462455. Ilmoitukset pyydetään lähettämään emaililla jpg-muodossa.

Email: waasanpaivalehti@gmail.com

Lehtemme kaksi vuotta sitten:

Ertonumero 1 €
Verkossa ilmainen

ISSN 2954-243X

N:o 22

Sunnuntaina, 21 toukokuuta

2023

Waasan Päivälehti - moderni sanomalehti, jonka ulkoasu on peräisin 1870-luvulta. Silloin sanomalehdissä oli vain 4 sivua. Paljon tekstiä, mutta ei kuvia ollenkaan, joten neljässä sivussa on paljon luettavaa. Lehti sisältää lainauksia vanhoista päivälehdistä, jotka on otettu Kansallisarkistosta (digikansalliskirjasto.fi). GPT3 tekee osan rutinoinimisesta toimitustyöstä. Waasan Päivälehti ilmestyy sunnuntaiaamuisin, mutta tavoitteena on, että se ilmestyy joka päivä jatkossa. Lehti on luettavissa verkossa ilmaiseksi, painetut yksittäisnumerot maksavat 1 €. Mainos hinta 6 €/palstamillimetri, mutta vakioilmoitukset ovat halvempia (25 mm korkea=140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm=400 €). Toistuvat ilmoitukset + 50 % alennus. Lähetä ilmoitukset jpg-, tiff- tai png-muodossa osoitteeseen waasanpaivalehti@gmail.com. Ilmoitukset pienennetään 46 mm:n sarakkeen leveyteen. Jos ilmoitus ei mahdu seuraavaan lehteen otamme yhteyttä. Päätoimittaja Hans Björknäs Posti: Waasan Päivälehti, Koulukatu 37 B 7, 65100 Vaasa, puhelin +358-40-5462455.

UUTISET

Vaasan XXIX Kuorofestivaali TÄNÄÄN

Vielä ehtii tänäpäiväiseen päättöskonserttiin!

Vaasan Kuorofestivaalin loppukonsertti kokoa jälleen perinteiseen tapaan yhteen festivaalin osallistujia sekä pääesiintyjä.

Käytä tilaisuus hyväksesi, tässä on mahdollisuus nauttia todella hienosta kuorolaulusta,

Vaasan Kaupungintalo sunnuntaina 21.5.2023 klo 14.00

14.00-14.15 Damkören Quinn Ton

14.15-14.35 Cawiar

14.35-15.00 Kamarikuoro Kampin Laulu

15.00-15.20 - Väliaika -

15.20-15.40 Etelä-Pohjanmaan Mieslaulajat Jussit

15.40-16.00 Wasa Sängargille

Lippu 25 €,

Eläkeläinen, opiskelijat 20 €
Kuorojen jäsenet 15 €

Vaasan XXIX kuorofestivaali - menestys!

Vaasa - hieno musiikkikaupunki. Paljon musiikkia koko kesän!

Tällä viikolla nyt siis aloitettiin kuorofestivaalilla, sen taiteellisen johtajan Kristian Hebergin johdolla.

Muutama numero ja muu tieto:

- 170 ilmaiseiintymistä

- yli 80 kuoroa

- osallistujia noin 1700

- pitkät nonstopkonsertit Rewell centerissa.

- konsertteja kolmessa kirkossa, Palosaaren kirkossa, Vaasan kirkossa ja Ortodoksisessa kirkossa.

Täällä olemme:
www.vpress.ovh

Vuikon taide-elämyk

Kansallinen taidegalleria Ateneum avasi ovensa huhtikuun puolessavälissä pitkän korjaustyön jälkeen. Albert Edelfelt -näyttely avattiin 5. toukokuuta.

Albert Edelfelt oli suomalainen taidemaalari, joka asui vuosina 1854-1905. Hän oli merkittävä hahmo suomalaisessa taidemaailmassa, ja hänen teoksiaan kunnioitetaan ja tutkitaan edelleen. Edelfeltin maalaukset heijastelevat suomalaisen elämän kauneutta ja yksinkertaisuutta, ja kyky vangita aiheidensa olemusta erottaa hänet yhdeksi Suomen suurimmista taiteilijoista.

Tämä kuuluisia maalaukset "Leikkiviä poikia rannalla" on maalattu vuonna 1884 ja on esillä näyttelyssä.

Ensi vuonna Kuorofestivaali järjestetään kolmaskymmenes kertaa. Jäämme odottamaan!

600€ bonus hoitajille, jota otettu seuraavasta palkasta pois

Ei voisi uskoa todeksi mutta todella on näin. Vaikka hoitajista on aivan huutava pula!

Varkaudessa ja mahdollisesti joissakin muissa kaupungeissa päätettiin maksaa 600€ bonus hoitajille, jonka työn ansiosta sairaanhoito pysyi pystyssä pahimpana epidemia-aikana.

Hoitajat olivat toki kiitollisia siitä, ja bonuksen tultua tilille sitä varmaan käytettiin johonkin pitkään kaivattuun pieneen investointiin. Kuten taulutelevision hankintaan.

Mutta.

Johdossa ruvettiin miettimään että oliko tämä kertakorvaus nyt

ihan viisas. Saivatko hoitajat ehkä liikaa rahaa? Oliko se kaikkien sääntöjen pilkkujen mukainen?

Kun tällainen epävarmuus jäi ilmaan, päätettiin ottaa bonusta pois seuraavasta kuukausipalkasta.

Bonusta oli jo käytetty monilla ja seuraava kuukausipalkka oli 600€ pienempi. Ei ehkä ihan riittänyt ruokaan sen kuukauden aikana. Ja yksi asia on aivan varma: tämä ei ollut hoitajien vika!

Yksi asia on ainakin ihan varma: Jos Varkaudessa jatkossa on hoitajista pulaa, niin johto voi katsoa itseään peiliin. Heitä, jotka tehdään kaikkein raskaimman työn ja joiden ansiosta koko sairaanhoito toimii, ei kannata nöyryyttää! Terveen järjen käyttäminen terveydenhuollossa olisi täysin sallittua, mutta järki näyttää nyt pahasti puuttuvan.

Ja lisäksi:

Jos Pohjanmaan hyvinvointialue, sen sijaan että antoi rahaa poliittisille puolueille, olisivat antaneet 600 hoitajalle 600€ bo-

Kuvaliiten sivuilla 7-10

ELOKUUN HOROSKOOPPI

Elokuun horoskooppi – tähdet höpisevät (ja vähän asiakin)

Oinas (21.3.–19.4.)
Saat elokuussa loistodean! Harmi kyllä joku keksi sen jo vuonna 2003. Lohduttaudu jäätelöllä. Ja lisää jäätelöllä. Strössel on elämänasenne.

Härkä (20.4.–20.5.)
Raha tulee luoksesi! Tosin vain alennuskuponkina Tokmanniin. Rakkaus kukoistaa – mutta vain jos muistat kastella sen (vihje: myös kukat pitävät huomiosta).

Kaksoiset (21.5.–20.6.)
Olet kaikkialla ja ei missään – aivan kuten lomasi suunnitelmat. Hengitä syvään, meditointi ei ehkä auta, mutta kadonneiden avainten etsintä voi.

Rapu (21.6.–22.7.)
Tunnet herkästi. Se on ihan okei. Joskus itku pastakatastrofista

puhdistaa sielua. Elokuun lopulla odottaa yllätys – ehkä pizza.

Leijona (23.7.–22.8.)
Tämä on SINUN kuu-kautesi! Kaikki pyöri ympärilläsi, kuten sen pitääkin. Nauti valokeilasta, mutta muista: muutkin haluavat vessavuoron.

Neitsyt (23.8.–22.9.)
Yrität kontrolloida jokaista yksityiskohtaa. Elokuu nauraa. Päästä irti – edes to do -listan värikoodauksesta. Excel voi odottaa.

Vaaka (23.9.–22.10.)
Et osaa päättää: aurinkohattu vai sadetakki? Ota molemmat. Elokuu ei osaa itsekään päättää. Rakkausrintamalla säpinää ja hämmennystä – molempia sopivassa suhteessa.

Skorpion (23.10.–21.11.)
Salaisuudet houkuttavat: kuka söi viimeisen jäätelön? Miksi kukaan ei vastaa viestiin? Älä pelkää, elämä selviää – ehkä. Pidä tyylikkäästi etäisyyttä ja tarvittaessa pistetarkkuutta.

Jousimies (22.11.–21.12.)

Seikkailunhalusi herää! Valitettavasti määränpää on lähikauppa. Mutta hei – jokainen reissu alkaa askeleesta, ja ehkä myös pullatarjouksesta.

Kauris (22.12.–19.1.)
Yrität olla vastuullinen – mutta elokuu käskee ottamaan rennommin. Ota sukat pois, laita varpaat nurmikkoon. Maailma ei kaadu kahden päivän Netflixiin.

Vesimies (20.1.–18.2.)
Uusia ideoita tulvii päähäsi. Osa niistä jopa toimii! Älä silti perusta podcastia – paitsi jos se käsittelee marsuja ja eksistenttialismia. Siinä voisi olla jotain.

Kalat (19.2.–20.3.)
Haaveilet enemmän kuin siivoat. Ja hyvä niin. Elokuu tuntuu kuin vesiväriä – kaunis, mutta vähän märkä. Kirjoita unesi ylös – niistä syntyy ehkä kirja. Tai hyvin outo ostoslista.

HUUMORI SATA VUOT- TA SITTEEN

HITAASTA KUIN ILTATAI- VAS.

— Kyllä, voit vapaasti suudella sinua, Cissi.
— Hmm.
— Aiotteko olla hirveän vihainen minulle, jos annan sinulle suukon, Cissi?
— Mnah
— Voinko antaa sinulle suukon, Cissi?
— sanon int
— Tarkoittaako ne kyllä vai ei?
— He sanovat kyllä, Affe!
— Mikset sitten halua sanoa niitä? Voinko suudella sinua vai en?
— Miettikää sitten!
— Kyllä, en voi antaa sinulle suudella!
— No, ajattele nyt sitä
— No, kyllä, suudella sinua, Cissi?
— No, ajattele viisaasti, Affe!

EI KESTÄ PÄIVÄNVALOA

— Sanotteko, että hänellä on työ, joka ei kestä päivänvaloa?
— Kyllä, hän kehittää levyjä valokuvaajan kanssa!

PIAN KALLE TULEE ISOKSI

Täti: — Miten oletkaan kasvanut, Kalle. Kohta olet isompi kuin isäsi?
Kalle: — Niin, sitä toivon. Ja silloin saa isä ruveta pitämään minun vanhoja vaatteitani.

VENÄLÄINEN HUUMORI

— Toveri Sinovjew. Berliiniläisen lehden kirjeenvaihtaja ilmoittaa, että Etelä-Venäjällä on jälleen nälänhätä.
— Se on kauheata! Ryhdytkää heti toimenpiteisiin.
— Nälkääkö vastaan?
— Tolvana! Ei suinkaan,

vaan kirjeenvaihtajaa vastaan.

SUOSITUS

Nuori, nälkiintyneen näköinen mies istuutui ravintolassa pöytään ja sanoi:
— Minulla on vain 50 penniä; mitä voisitte suositella? Tarjoilijatar:
— Toista ravintolaa.

VENETOIVO

Andersson: — Vai niin! Sinäkin olet ruvennut pursiseuran jäseneksi. Onko sinulla venettä?
Pettersson: — Ei ole vielä, mutta olen ostanut arpoja arpajaisista, jossa on päävoittona purjevene.

Astronomic picture of the week:

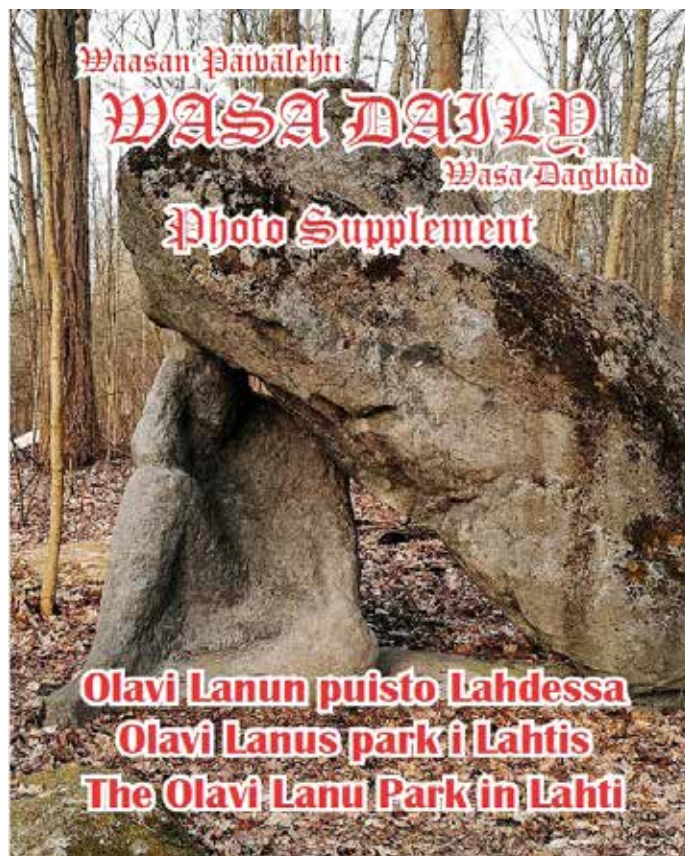
PSYCHE (Asteroid).jpg

An illustration depicting the target of NASA's Psyche mission: the metal-rich asteroid Psyche, in the main asteroid belt between Mars and Jupiter. Credits: NASA/JPL-Caltech/ASU

 NASA

 Public domain

Ensi viikolla:

Lukijoilta

erittäin mielellämme vastaan lukijoidemme kommentteja. Kommentteja, tarinoita, muistoja, keskustelua, uutisia kotoa. Tämä on luultavasti tämän paperin tärkein osa.
Mutta tilaa on rajoitetusti, joten kirjoita mahdollisimman lyhyesti! Joten lähetä viestit osoitteeseen: waasanpaivalehti@gmail.com

Ilmoita WP:ssä

Tässä historiallisessa ja hypermodernissa päivälehdessä ensimmäisten joukossa mainostamisella voi olla PR-arvoa.
waasanpaivalehti@gmail.com
jpg-, tiff- tai png-muodossa.
Mainokset pienennetään sitten 46 mm:n sarakkeen leveyteen.
Ota yhteyttä:
waasanpaivalehti@gmail.com

Waasan Päivälehti
waasanpaivalehti@gmail.com